au arkkitehtiuutiset

5 • 2020

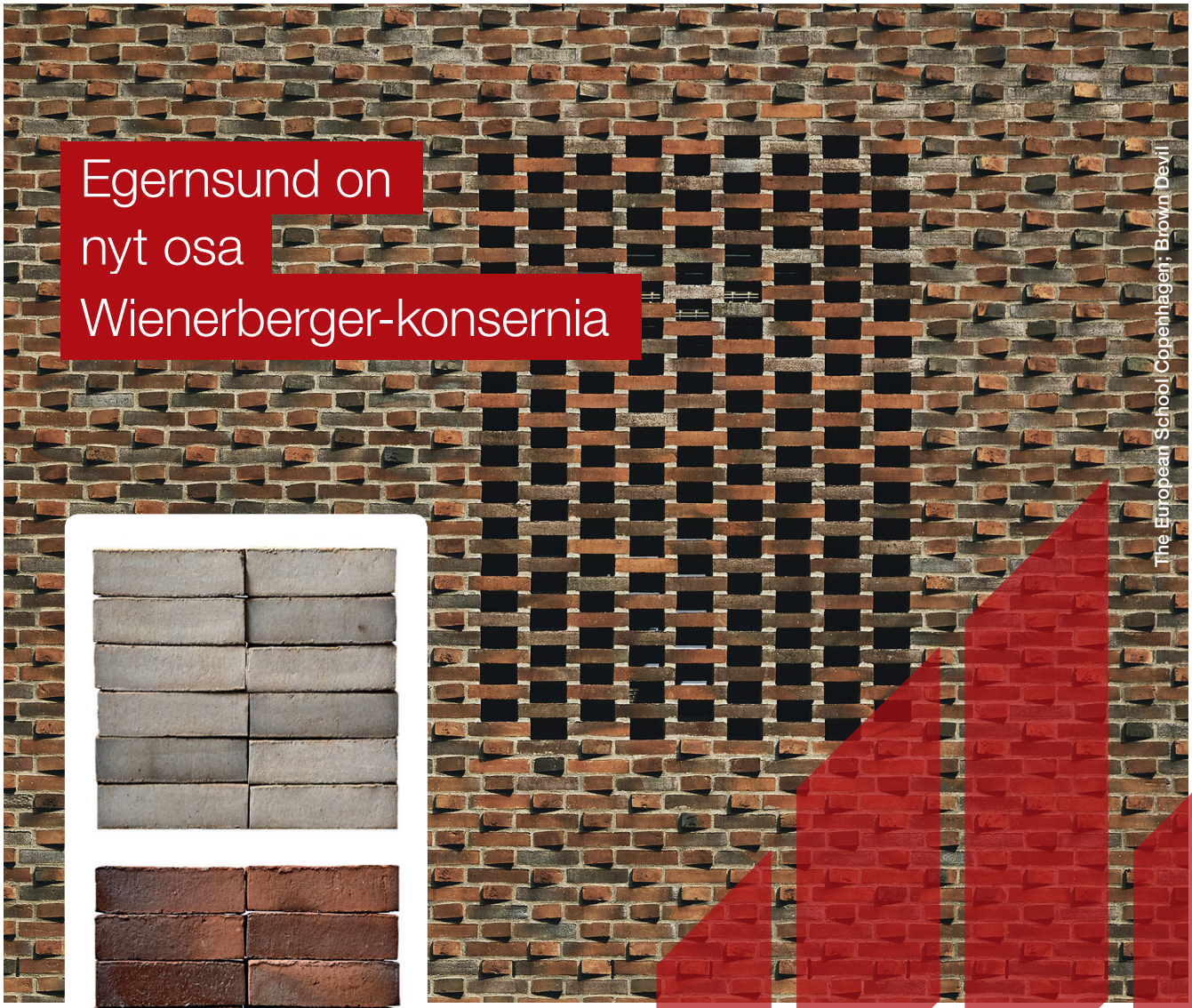

Egernsund on nyt osa Wienerberger-konsernia

Julkisivutiilet Sisteron ja Brown Devil

Arvostettu tanskalainen tiilibrändi Egernsund on nyt osa Wienerberger-konsernia. Yritys-kaupan myötä voimme tarjota asiakkaillemme entistä laajemman tiilivalikoiman.

Tutustu tanskalaisten tiilien valikoimaan
www.wienerberger.fi

Wienerberger

KIMMO LYLYKANGAS
professori, arkitehti SAFA

> Valoton asunto on yleensä kuitenkin vain huonoa suunnittelua.

JARI KIURU

Hämärät huoneet

Arkkitehti-lehti (2/2020) ja *Helsingin Sanomat* ("Nyt tehdään ikkunattomia huoneita", 29.3.2020) ovat molemmat tahollaan herätelleet keskustelua uusien asuinrakennusten päivänvalo-olosuhteista. Tämän tulisi olla meidän ammattikuntamme ydinosaamista.

Jori Uusitalo ja **Valentin Valotie** toteavat *Arkkitehti*-lehden artikkelissaan, että suomalaisen säädösohjauksen prosenttiperusteinen vähimmäisvaatimus valoaukon koolle ei riitä takaamaan asuntojen valoisuutta. Kirjoittajat kysyvät, voisiko vaatimuksen asettaa päivänvalosuhteen avulla.

Uudenlaisten arviointimenetelmien tarve korostuu tiiviissä kaupunkirakenteessa. Erityisesti asuinkerrostalokorttelien alimmissa kerroksissa päivänvalon määrä jää oleellisesti kaikkien kansainvälisten suositustasojen alapuolelle. Tilannetta on käytännössä mahdotonta korjata myöhemmin.

Kehittyvä kerrostalo -ohjelmaan kuuluvassa kerrostalokohteessa tarkasteltiin asuinhuoneiden päivänvalosuhdetta. Jätkäsaaren tiivis kaupunkirakenne leikkasi ensin pois puolet päivänvalosta, ja sen jälkeen julkisivua ympäröivä lasitettu parvekevyöhyke puolitti jäljelle jäävän valon määrän. Ikkunaan lankeava auringonvalo oli siis jo leikkautunut alle neljännekseen, ennen kuin säädösohjauksen prosenttivaatimusta alettiin soveltaa.

Vuonna 2018 voimaan astunut eurooppalainen päivänvalostandardi pitää päivänvalosuhdettakin riittämättömänä arviointimenetelmänä ja ehdottaa sen sijaan ilmastoperusteista mallintamista sekä neljää erilaista arviointimenetelmää. Näillä menetelmillä arvioidaan auringon hajasäteilyn määrää (päivänvalosuhdetta), suoran auringonsäteilyn määrää, häikäisyltä suojautumista sekä näkymää.

Tallinnan teknillisen yliopiston TalTechin työryhmän (**Hanna Vikberg**, Kimmo Lylykangas, **Francesco De Luca**) ympäristöministeriölle laatima tuore selvitys vertaa asuinhuoneiden päivänvalo-olosuhteiden säädösohjausta Pohjoismaissa ja Virossa. Edistyksellisintä säädösohjaus on Virossa, jossa käytetään kahta keskeisintä eurooppalaisen standardin mukaista arviointitapaa: suoran auringonsäteilyn määrää ja päivänvalosuhdetta. Suoran auringonsäteilyn vaatimus merkitsee esimerkiksi sitä, että ainoastaan pohjoiseen suuntautuva asunto ei saa rakennuslupaa. Asemakaavoitusta varten on luotu työkaluja, joilla päivänvalo-olosuhteiden toteutumista voidaan tarkastella jo kaavaa laadittaessa.

Arkkitehtuurissa päivänvalon mestarit eivät tietenkään mittaa valon määrää. Tuore arkkitehdin lopputyö TalTechissa osoittaa kiinnostavasti, että monet valostaan kuuluisat interiöörit käyttävät häikäisyksi luokiteltavia kontrasteja; näkymät saattavat puuttua kokonaan, ja valaistustaso voi tarkoituksellisesti olla erittäin matala. Valoton asunto on yleensä kuitenkin vain huonoa suunnittelua.

Onko jokaisesta rakennuksen laatutekijästä sitten välttämätöntä kirjoittaa säädös, joka kuormittaa suunnittelua uusilla laskennallisilla tarkasteluilla? Päivänvaloesimerkki osoittaa, että kokemusperusteinen tieto ei aina riitä ja selkänojaksi saatetaan tarvita laskennallista tarkastelua. Energiatehokkuus ja kustannukset ohjaavat pienentämään ikkuna-aukotusta, ja numerot ovat vahvoja argumentteja.

Kustannuslaskenta, ylilämpenemistarkastelut ja energialaskenta on uskottu paremmille asiantuntijoille – näinköhän käy myös hiilijalanjälkitarkastelujen kanssa? Päivänvaloa koskeva osaaminen olisi syytä pitää arkkitehtien käsissä.

MONO-TUOLI

Pelkistämisen taidonnäyte

Design by Philip Kronqvist

Veistoksellinen Mono-tuoli on Hamarin omaa tuotantoa. Se istuu kauniisti ja tilaa säästäen katsomoihin, odotustiloihin tai kapeisiin käytäviin. Mallistoon kuuluu Mono auditoriotuoli, omalla jalustalla vapaasti pyörivä MonoSpin sekä seinään kiinnitettävä MonoWall.
Saat tuolin valitsemallasi runko- ja kangasmateriaalilla. Kysy lisää.

HAMARI
auditorium furniture solutions

DESIGN FROM FINLAND

HAMARI auditorium furniture solutions Oy
Runeberginkatu 34 E // FI-06100 Porvoo Finland // mobile 050 502 4731 // www.hamari.pro

au 5 | 2020

3 **Pääkirjoitus**
Hämärät huoneet
Kimmo Lylykangas

6 **Haastattelu**
Arvoista ponnistava arkkitehti
Elina Koivisto

10 **Asuminen**
Kestäviä kaksioita kestävissä kerrostaloissa?
Jyrki Tarpio

14 **Ympäristö**
Ekososiaalista sivistystä arkkitehdeille
Pekka Hänninen

16 **Arviot**
16 **Postmodernin maineenpalautus**
Lauri Jääskeläinen
18 **Uudistettu konttiatlas**
Tarja Nurmi
20 **Runollinen toimistotalo**
Esa Laaksonen
22 **Vaellus tilan ja ajan halki**
Tarja Nurmi

24 **Tapahtumat**
Etäpubissa brittien kanssa
Essi Oikarinen

28 **Kolumni**
Pariisin päiväkirja
Harri Hautajärvi

30 **Kilpailut**
30 **Järviympäristöstä vetovoimaa Viinikanlahdella**
Antti Lehto ja Pirjo Sirén
36 **Hervantaan nousee opiskelijoiden puukerrostaloja**
Jaakko Kinnunen

40 **Ammatissa**
Katse kohti valoa
Taavi Lindfors

42 **Jäsenille**
42 **Toimistoihin kaivataan rakennussuunnittelijoita**
Pia Selroos
46 **Painettu lehti säilyttää suosionsa**
Mette Turtola

Kansikuva

As Oy Helsingin Kvartto, Lauttasaari, Helsinki, Cederqvist & Jäntti Arkkitehdit Oy. Kuva Mika Huisman

Arvoista ponnistava arkkitehti

Alison Brooks on ainoa arkkitehti, joka on voittanut kaikki kolme Britannian arvostetuinta arkkitehtuuripalkintoa. *The Sunday Times* on nimennyt hänet Britannian 500 vaikutusvaltaisimman ihmisen joukkoon. Tämän lehden mennessä painoon Brooksin piti olla puhumassa Arkkitehtipäivillä Turussa. Toisin kävi. Keskustelimme hänen kanssaan etäyhteydellä muun muassa autenttisuudesta ja anteliaisuudesta.

Miten sinusta tuli arkkitehti?
– Uskon, että ihminen joko on arkkitehti tai ei ole. Arkkitehdiksi ei tulla. Arkkitehti kiinnittää huomiota valoon, materiaaleihin, mittasuhteisiin ja tilaan eri tavalla kuin muut ihmiset. Missä tahansa olen, mitä tahansa teen, arkkitehtuuri on ajatuksissani.

Tein ensimmäisen arkkitehtonisen tekoni, jonka muistan, kun olin ehkä 12-vuotias ja muutimme kaupungista toiseen. Rakastin vanhaa kotitaloamme, ja halusin mitata ja piirtää sen läpikotaisin, jotta voisin muistella sitä myöhemmin. En ajatellut silloin, että minusta tulisi arkkitehti, mutta tuo teko taitaa kertoa taipumuksistani. Se kertoo myös siitä, miten merkityksellisiä kehyksiä tilat muodostavat lapsuuden kokemuksille ja miten ne muovaavat käsitystämme maailmasta.

Arkkitehtuuri on aika helppoa, jos sitä ajattelee palveluammattina ja piirtää sellaisenaan kaiken, mitä asiakas pyytää. Jos kuitenkin yrittää tehdä jotain merkittävää ja rikkoa rajoja, kaikki muuttuu mutkikkaammaksi. Toimeksianto on mielestäni vaatimustason alaraja, josta pitää ponnistaa ylöspäin. Arkkitehdin pitää tuoda projektiin tilallisuutta, anteliaisuutta ja kiinnostavia yksityiskohtia. Toki pitää toimia asiakkaan taloudellisissa ja aikataulullisissa rajoissa, mutta meillä on myös oma agendamme, jolla yritämme tuoda lopputulokseen lisäarvoa. Emme suunnittele vain rakennuksen tämänhetkiselle omistajalle vaan myös tuleville, tuntemattomille käyttäjille.

MARK HADDEN

KUKA?

- Alison Brooks, s. 1962, Ontario, Kanada.
- Valmistunut arkkitehdiksi Waterloon yliopistosta Kanadasta 1980-luvulla.
- Oma toimisto Alison Brooks Architects, Lontoo, perustettu 1996.
- Voittanut urallaan Stephen Lawrence -palkinnon, Manser-mitalin ja Stirling-palkinnon.
- Toimiston hankkeita ovat olleet mm. Northamptonin yliopiston kehityshanke (2012), kovapuisesta CLT-levystä rakennettu 34 metriä pitkä paviljonki The Smile (2016) ja Mies van der Rohe -palkintofinalisti Ely Court (2015).

> Toimeksianto on vaatimustason alaraja, josta pitää ponnistaa ylöspäin.

Olet julkaissut kirjan *Ideals then Ideas*. Onko se mottosi?
– Voisin kai sanoa, että se on jonkinlainen manifesti. Ajatus arvoista ennen ideoita kehittyi luennoilla, joita pidin arkkitehtiopiskelijoille. Opiskelijat tuskailevat ideoiden löytämisen kanssa, mutta mielestäni on väärä lähestymistapa etsiä suoraan arkkitehtonista lopputulosta tuntematta omia arvojaan arkkitehtina ja ihmisenä. Jokaisen pitää luottaa omaan arvomaailmaansa ja tukea ideansa ja suunnitelmansa siihen. Pitää uskoa omiin lapsuuden kokemuksiin, siihen mitä rakastaa, poliittisiin mielipiteisiin ja arvoihin ja tuoda se kaikki jokaiseen projektiin. Vahva arvomaailma antaa ihmiselle ja arkkitehdille paljon vakaamman pohjan puolustaa näkemyksiään.

Kun puhuin tästä opiskelijoille, ymmärsin, että minun pitäisi myös itse puhua avoimemmin omista arvoistani. Niin julkaisu syntyi. Aluksi ujostelin puhua periaatteistani asiakkaiden menettämisen pelossa, mutta on parempi, että asiakas tietää etukäteen, minkälaisen suunnittelijan kanssa on tekemisissä. ▶

> Vahva arvomaailma antaa ihmiselle ja arkkitehdille paljon vakaamman pohjan puolustaa näkemyksiään.

KUVAT: PAUL RIDDLE

Ely Court.

Pääperiaatteesi, joihin kirjakin jakautuu, ovat autenttisuus, anteliaisuus, yhteisyys ja kauneus (*authenticity*, *generosity*, *civicness*, *beauty*). Kertoisitko niistä tarkemmin.

– Autenttisuus liittyy vahvaan tekijyyteen. Arkkitehdin pitää ottaa vastuu ja antaa osa itsestään kuhunkin teokseen. Siinä arkkitehtuuri lähestyy taidetta. Autenttisuus syntyy myös taustatyöstä, joka sitoo projektin paikkaansa. Työprosessini perustuu avoimuuteen, uteliaisuuteen ja taustatutkimukseen. Paikan ymmärtäminen auttaa ymmärtämään yhteisöjä, joiden kanssa työskentelemme. Kutsumme paikkaan tutustumista vihjeiden etsimiseksi. Yritämme löytää vihjeitä siitä, miten pystyisimme liittämään projektiin jotain, mikä todella sitoo sen paikkaansa ja tekee siitä autenttisen.

Anteliaisuus on tärkeä teema arkkitehtuurissani. Se oli vahvasti läsnä myös vuoden 2018 Venetsian biennaalissa, jonka teemana oli *Freespace*. Anteliaisuus on sitä, että arkkitehdit käyttävät valtavasti aikaa ja vaivaa tilallisen lisäarvon luomiseen kenenkään sitä varsinaisesti pyytämättä. Anteliaisuudesta on tärkeää pitää tiukasti kiinni etenkin asuntotuotannossa, jossa muut tahot yrittävät tehdä vain sen, mikä on aivan välttämätöntä. Se, että joku välittää riittävästi luodakseen käyttäjille kauniita, yhteisiä tiloja, on kuin lahja.

Yhteisyyttä tai julkisuutta ei pidä yhdistää vain julkisiin rakennuksiin, kuten kirjastoihin tai konserttitaloihin, vaan myös asuinrakennuksissa ja toimistotaloissa tulee olla julkinen puoli. Jos rakennus sijaitsee julkisessa tilassa ja vaikuttaa ohikulkijoiden elämään, se on julkinen. Rakennuksen pihajärjestelyjen lisäksi on huomioitava julkisivut, sisäänkäynnit, siluetti ja materiaalit. Meillä on velvollisuus luoda laatua, kauneutta ja anteliaisuutta rakennusten kaikkiin puoliin.

Ihminen on aina halunnut elää kaunista elämää. Modernismi kuitenkin kielsi kauneuden merkityksen ja käänsi sille selkänsä. Uskon, että samassa yhteydessä me arkkitehdit menetimme auktoriteettimme ja kyvyn kommunikoida, mistä hyvässä arkkitehtuurissa on kyse. Jopa puhe mittasuhteista katosi sadaksi vuodeksi. Ihmiset kaipaavat inhimillisyyttä. Olemme vasta vapautumassa modernismin dogmaattisuudesta ja löytämässä inhimillisyyden ja kauneuden uudelleen.

Mainitsit Venetsian biennaalin. Sinut on kutsuttu sinne yhteensä neljä kertaa. Olisit taas mukana, mutta biennaalin kohtalosta ei tällä hetkellä kukaan tiedä. Mitkä ovat omat tunnelmasi?

– Venetsian biennaali on upea tapahtuma, ja on ollut hienoa päästä osallistumaan vuosittain. Tällä hetkellä suunnitelmana on viettää avajaisia elokuun lopussa, mutta saa nähdä kuinka käy. Tämän vuoden teema on ajankohtainen, varsinkin nyt kun elämme kaikki eristyksissä: miten elämme yhdessä?

Meidän pitää löytää keinoja elää yhdessä toistemme ja planeettamme kanssa vahingoittamatta sitä, ihmiskunnan tulevaisuutta tai muita lajeja maapallolla. Meidän pitää harkita asennettamme kehitykseen, rakentamiseen ja kasvuun – nuo kollektiiviset tavoitteet ovat olleet olemassa vähintään teollistumisen alusta asti, mutta nyt on korkea aika muuttaa niitä.

Miten sitten elämme yhdessä: mikä on mielestäsi arkkitehdin rooli yhteiskunnassa ja toisaalta tavallisen ihmisen rooli arkkitehtuurissa?

– Meillä on ehdottomasti rooli ja ääni, jonka pitäisi kuulua enemmän julkisessa keskustelussa. Monet meistä kuitenkin työskentelevät nykyään asiakkaille, joilla on tiukat vaitiolosopimukset, eikä projekteista voi puhua. Ammattikuntamme vaikuttaa siten kummallisen vaitonaiselta.

Onnistuneita rakennuksia esitellään ja juhlitaan arkkiteh-

The Smile.

Exeter College.

tuurimediassa, muttei niinkään valtamediassa. Se on oikeastaan aika erikoista. Olemme edelleen omassa kuplassamme palvelemassa asiakkaitamme, mutta jotenkin meitä ei nähdä osana yhteiskuntaa. Työllämme on kuitenkin suuri yhteiskunnallinen merkitys. Luulen, että nuoremmat arkkitehdit ovat taitavampia käymään laajaa keskustelua esimerkiksi sosiaalisessa mediassa.

Arkkitehdit elävät muutoksesta ja uusien asioiden kohtaamisesta. Muutos on kuitenkin monille ihmisille vaikea kohdata. Pelko ja vastustus eivät välttämättä kohdistu arkkitehtuurin erityispiirteisiin, vaan muutos totuttuun ahdistaa. Ihmiset myös pelkäävät, että he eivät saa vaikuttaa elinympäristönsä muutoksiin. Viime vuosisadalla tehtiin paljon epäonnistunutta ja epäinhimillistä kaupunki- ja liikennesuunnittelua, johon yhdistyivät arkkitehtuurin rationalisoituminen ja systematisoituminen. Menee varmaankin toiset sata vuotta, että arkkitehdit saavat ihmisten luottamuksen takaisin. Meistä jokaisen tulee osaltamme vakuuttaa ihmiset siitä, että haluamme luoda ihania paikkoja kaikille.

Kerro muutamista ihanista paikoista, joita olet itse luonut.
– Kun aloittelin uraani, halusin erityisesti suunnitella asuntoja. Liian harva taitava arkkitehti on kiinnostunut asuntosuunnittelusta. On kuitenkin arkkitehtien yhteiskunnallinen velvollisuus luoda laadukkaat asumisolosuhteet kaikille. Lähiympäristöllä on valtavan suuri merkitys ihmisen maailmankuvan muovautumiselle. Olen saanut olla mukana monessa hienossa asuntoprojektissa.

Viime aikoina olen kehittänyt työtäni myös muihin suuntiin, kuten kulttuuri- ja yliopistorakennuksiin. On ollut hienoa työskennellä esimerkiksi Oxfordin historiallisessa ja kulttuurisesti rikkaassa ympäristössä. Cohen Quad -projektissa Exeter Collegen 700-vuotinen historia taipuu uudenlaiseksi tarinallisuudeksi. Rakennuksen tilasarja ei kerro tarinaa pelkästään sen käyttäjistä vaan myös laajemmin kaupungista ja lähiympäristöstä. Hienointa projektissa ovat monipuoliset tilat, joista opiskelijat voivat valita haluamansa itsenäiseen opiskeluun – aivan kuin kotona voi valita, missä huoneessa haluaa oleskella. Laitosmaisia rakennuksia on tärkeää järjestellä uudelleen, tehdä niistä kotoisampia.

Materiaaleista puu on aina tuntunut minulle luontevalta, ja se on ollut olennainen osa jokaista projektiani. Kenties se liittyy kanadalaiseen taustaani. Rakastan puun tuomaa lämpöä, muistumia luonnosta, sen kuvioita, tekstuureja ja väriä. The Smile -projektissa teimme pisimmän CLT-ulokkeen, mitä koskaan oli tehty. The Smile oli kokemuksellinen muodon, rakenteen, viimeistelyn ja materiaalin suhteen. Projektissa oli myös täydellinen asiakas, joka vain kehotti meitä kehittämään idean ja lupasi toteuttaa sen. Kaikkeen sanottiin aina kyllä. Se oli upeaa.

Mistä olisit puhunut meille Arkkitehtipäivillä?
– Maailma on ehtinyt muuttua valtavasti sen jälkeen, kun viimeksi puhuin julkisesti. Esitykseni olisi varmaankin nyt aika erilainen kuin silloin. Olin ajatellut puhua suunnitteluperiaatteistamme ja siitä, miten toteutuneet rakennuksemme edustavat niitä. Olisin lisäksi puhunut arkkitehdin vastuusta. Meidän pitää ammattikuntana muuttaa käytöstämme, työtapojamme ja koko tapaamme suunnitella. Meidän pitää keksiä, miten kannustaisimme asiakkaita käyttämään enemmän aikaa ja rahaa vähähiilisempiin projekteihin. Saa nähdä, mitä kaikkea muuta meidän pitää muuttaa tämän erikoisen aikakauden jälkeen.

Elina Koivisto

ASUMINEN

Kestäviä kaksioita kestävissä kerrostaloissa?

Koronapandemian myötä elämme 2000-luvun toistaiseksi syvintä kriisiaikaa. On tarjoutunut oiva tilaisuus pohtia, millainen asuntorakentaminen on kestävää, jopa kriisiajan valossa. Samalla on kiinnostavaa katsastaa, miten asuntoja rakennettiin edellisen vuosisadan suurimman kriisin jälkeen; sodanjälkeinen asuntorakentaminen on jo tullut ajassa testatuksi. Miten se on selviytynyt, ja miltä viimeaikainen rakentaminen siihen verrattuna näyttää?

Yksinkertaisuutta 1950-luvun alusta

Mielenkiintoinen esimerkki sodanjälkeisestä kerrostalorakentamisesta löytyy Helsingin Ruskeasuolta, osoitteesta Raisiontie 4–8. Baeckman Ekelund Harmia Arkkitehtien laatimat kerrostalosuunnitelmat hyväksyttiin Helsingin rakennusvalvonnassa vuonna 1949, ja 3–4-kerroksiset, osin porrastuvat L:n muotoiset rakennukset valmistuivat vuonna 1951.

Rakennukset ovat tilallisesti ja rakenteellisesti hyvin yksinkertaisia. Ne koostuvat eteläpäätyä lukuun ottamatta samankokoisista suorakulmaisista lamelleista. Toistuva lamelli on sisämitoiltaan 15,4 metriä leveä ja 10,5 metriä syvä. Hissitön porrashuone on sen keskellä toisella julkisivulla. Ulkoseinät ja porrashuonetta ympäröivät seinät ovat kantavia. Porrashuoneen ympärille jää U:n muotoinen tila, jossa tilajakoa rajoittavat periaatteessa ainoastaan kaksi kantavaa pilaria ja yksi hormiryhmä – haluttaessa asunto- ja huonejako on siis jopa radikaalisti muutettavissa.

Jokaisessa lamellissa on kolme asuntoa yhdessä kerroksessa. Niistä kaksi ulottuu rungon läpi, ja väliin jää yhteen suuntaan avautuva asunto. Peruslamellissa kaikki asunnot ovat kaksioita. Rungon läpi ulottuvissa kaksioissa on erillinen keittiö, yhteen suuntaan avautuvassa ikkunallinen keittokomero. Kaikkiin asuntoihin käydään sisään tilasarjan keskeltä, eteisestä pääsee kulkemaan kaikkiin asuinhuoneisiin, ja kylpyhuone sijoittuu eteisen jatkoksi keskelle asuntoa. Eteisen lisäksi läpikuljettavia huoneita ei ole pikkukaksion keittokomeroa lukuun ottamatta. Sen läpi pääsee kulkemaan olo- ja makuuhuoneiden välillä, jolloin pikkukaksioon syntyy kiertomahdollisuus.

Helposti varioitava tyyppiasunto

Peruslamellia on myös varioitu. Muunnos on tehty kytkemällä keittokomerollisen kaksion makuuhuone viereiseen asuntoon. Tällöin kerrokseen saadaan kolmio, yksiö ja kaksio. Rakennusten eteläpäädyn lamelli on muista poikkeava siten, että päätyasunnossa on yksi huone enemmän, jolloin päädystä muodostuu porrastuva ja lamellista hieman muita isompi.

Peruslamellin kaksiot ovat yhdisteltävissä. Kun keittiöllisen ja keittokomerollisen kaksion yhdistää, pienillä muutoksilla syntyy toimiva neljän huoneen ja keittiön perheasunto. Rakennuksiin on käytön aikana tehty useita asuntoyhdistelmiä.

Asuntotyypeistä peruslamellin keittokomerollinen kaksio on monikäyttöisyydessään mainio. Napakka 39 neliömetrin asunto on likipitäen symmetrinen. Keskellä on kapea eteisen, kylpyhuoneen ja keittokomeron muodostama vyöhyke, jonka molemmille puolille sijoittuu yksi huone. Olohuone on makuuhuonetta jonkin verran leveämpi, mutta makuuhuonekin on varsin tilava. Onnistuneen mitoituksen ja muodonannon takia molemmat huoneet voi kalustaa monilla tavoilla. Asunto sopii hyvin yhden henkilön, pariskunnan tai jopa pienperheen käyttöön. Lisäksi asunto käy kahden asukkaan soluasunnoksi, jolloin molemmilla on oma huone ja muut tilat jaetaan.

Monikäyttöinen pikkukaksio on yksi 1950–1970-luvuilla rakennettujen suomalaisten kerrostalojen tyyppiasunto. Useimmiten näitä yhden ilmansuunnan kaksioita on rakennettu Ruskeasuon talojen kaltaisiin kolmisyöttöisiin lamellikerrostaloihin, mutta asuntotyyppi on sovitettavissa myös muuntyyppisiin rakennuksiin. Niitä on rakennettu eri puolille Suomea pienillä variaatioilla noin 39–49 neliömetrin kokoisina, parvekkeella tai ilman.

Mitä voimme oppia kestävyyden kannalta Ruskeasuon 70

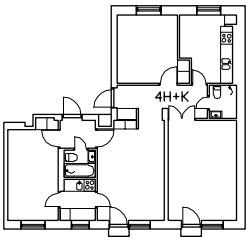

Toteutettuja asuntoyhdistelmiä.

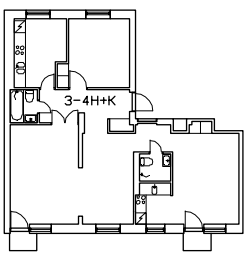

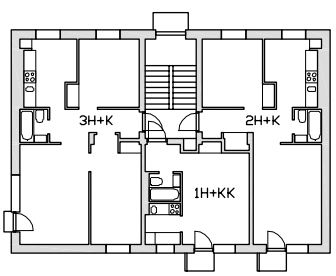

Lamellivariaatio.

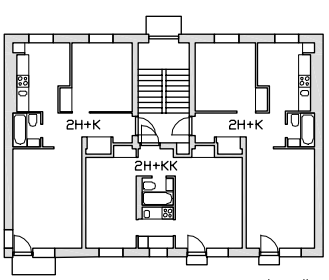

Peruslamelli.

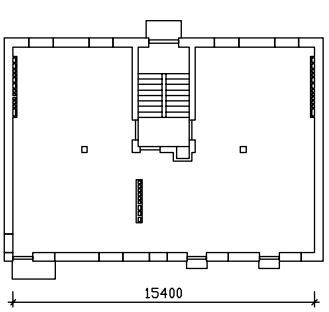

Kantavat rakenteet ja hormit.

> Ihailtavaa on nykysilmin myös se, että 1950-luvun rakennukset eivät ole kovinkaan erityisiä.

Raisiontie 4–8, Helsinki.
Toistuva lamelli variaatioineen ja asuntoyhdistelmiä.

JYRKI TARPIO

> Uusien asuntojen ja rakennusten kestävyys ajassa epäilyttää kovasti.

vuoden ikäisistä taloista ja asunnoista? Niiden kestävyyttä tuottavat ominaisuudet voi tiivistää kolmeen pointtiin:

1) asunnoista löytyy asialliset tilat kaikille asumisen perustoiminnoille,

2) asunnot (erityisesti pikkukaksio) ovat monipuolisesti kalustettavia ja monikäyttöisiä,

3) lamellien tilakokonaisuus mahdollistaa myös asuntojen koko- ja tilamuunneltavuuden.

Asumisen perustoimintoja ovat lepääminen, oleskelu, ruokailu, hygienian hoito sekä huolto ja säilytys. Toisinaan listassa on mukana myös työskentely. Koronaepidemian ensimmäisiä oppeja on se, ettei näistä perustoiminnoista ole syytä tinkiä. Lisäksi tarve työskentelylle asunnoissa on konkretisoitunut korona-aikana, joten sekin näyttäisi kuuluvan pysyvästi perustoimintojen listalle.

Ihailtavaa on nykysilmin myös se, että rakennukset eivät ole kovinkaan erityisiä. Päinvastoin niiden varsin vaatimaton ulkonäkö on 1950-luvulle tyypillinen. Niiden lamelli- ja asuntotyypitkään eivät ole mitoitukseltaan, muodonannoltaan tai tilajärjestelyiltään poikkeuksellisia. Monipuolista kestävyyttä on siis onnistuttu toteuttamaan Ruskeasuolla hyvin tavallisin keinoin.

Miltä näyttää nykyvastine?

2010-luvun eräitä ideaaleja ovat olleet kaupunkien tiivistäminen ja keskusta-alueiden täydennysrakentaminen. Usein on tavoiteltu aiempaa kookkaampia kerrostaloja, joihin on pyritty rakentamaan pääasiassa pieniä asuntoja.

Olen poiminut esimerkeiksi kaksi Raisiontien pikkukaksion kokoista nykykerrostaloasuntoa. Ne ovat valmistumassa vuonna 2020 Tampereelle Sorinkadulle ja Ouluun Albertinkadulle. Molemmat sijoittuvat kahden porrashuoneen kerrostaloihin, joissa toinen porrashuoneista kohoaa korkeaksi pistetaloksi, Tampereella 17-kerroksiseksi ja Oulussa 12-kerroksi-

38–39 neliömetrin kokoisia pienasuntoja kalustettuna sekä kaaviot lamelleista, joihin asunnot sijoittuvat. Rakennusten runkosyvyydet (sisämitta): Raisiontie 10,5 metriä, Sorinkatu 13,3–17,4 metriä, Albertinkatu 18,0–18,9 metriä.

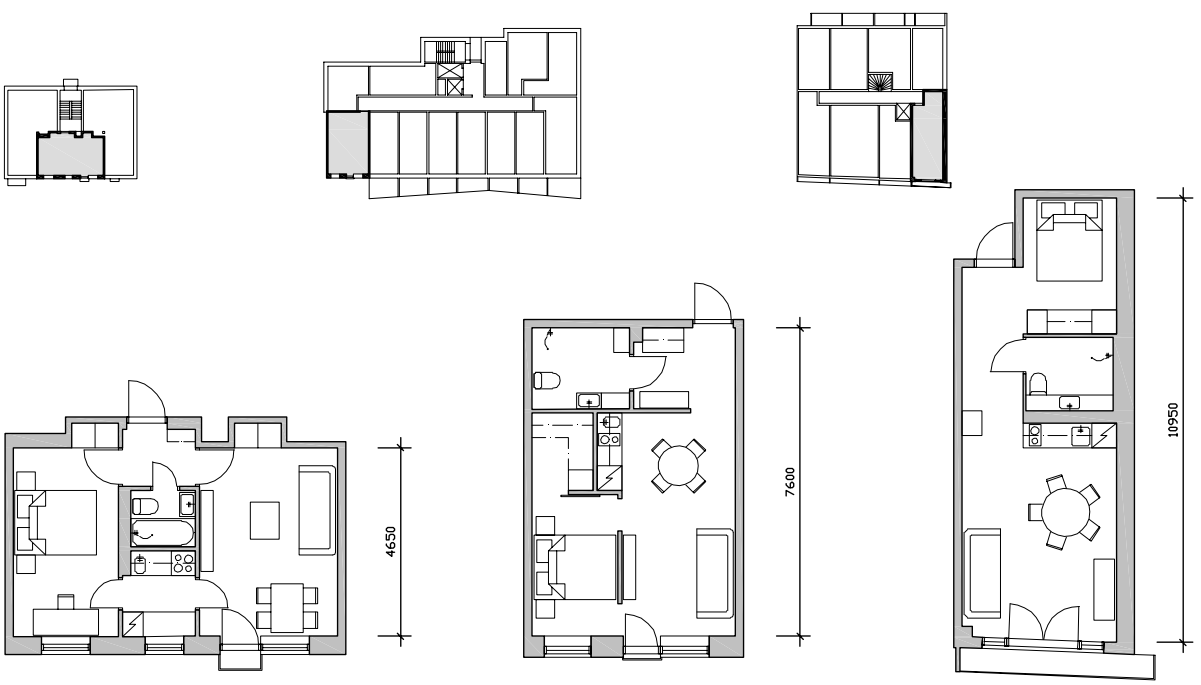

Raisiontie, Helsinki 1951. Sorinkatu, Tampere 2020. Albertinkatu, Oulu 2020.

seksi. Nykykerrostaloille tyypillisesti molemmissa rakennuksissa porrashuoneet ovat hyvin syöttötehokkaita: Albertinkadun esimerkkiasunto sijoittuu 8-syöttöiseen porrashuoneeseen ja Sorinkadun 12-syöttöiseen.

Syöttö- ja tonttitehokkuustavoitteiden takia asunnot ovat selvästi leveyttään syvempiä. Samoista syistä sisäänkäynti sijoittuu asunnon nurkkaan ja suuri osa asunnon pinta-alasta jää kauas ikkunaseinältä. Toisessa asunnossa nukkumapaikka on ikkunaton alkovi syvällä asunnon perällä porraskäytävän vieressä. Kylpyhuoneet ovat nykyvaatimusten mukaisesti esteettömiä ja sellaisina 1950-luvun asuntojen 1,5–2 neliömetrin kylpyhuoneita kookkaampia. Keittiökalustus sijoittuu olohuoneen nurkkaan tai sen takaseinälle.

Kalustusvaihtoehdot ovat näissä uudemmissa asunnoissa Raisiontien asuntoa suppeammat. Sorinkadun ja Albertinkadun uusiin asuntoihin myös mahtuu Raisiontien asuntoa vähemmän huonekaluja. Asuntopohjapiirustusten yhteydessä esitetyistä lamellikaaviokuvista näkee, että uudet asunnot sijoittuvat syvien yksiöiden viereen. Kaksioiden yhdistäminen viereisiin syviin asuntoihin ei tuota onnistunutta isompaa asuntoa.

Mitä vertailusta voi havaita?

Tässä esitetyt uusien kerrostalojen asunnot ovat sodanjälkeisen kerrostalon kaksiota yksipuolisemmin kalustettavissa ja käytettävissä. Suuri osa uusien asuntojen tilasta on läpikulkutilaa, ja niistä on hankala löytää useaa rauhallista paikkaa esimerkiksi kotietätyöskentelylle. Hyvää työpistettä lukuun ottamatta asumisen perustoiminnoille löytyy kuitenkin paikat. Yhtä kaikki kokonaisuutena asuntojen kalustettavuus sekä monikäyttö- ja muunteluominaisuudet vaikuttavat selvästi Raisiontien asuntoja heikommilta. Asunnoissa on myös luonnonvaloa kehnosti saavia tiloja. Siten näiden uusien asuntojen ja rakennusten kestävyys ajassa epäilyttää kovasti.

Uudet rakennukset ovat monella tapaa Ruskeasuon kerrostaloja optimoidumpia: tavoitteena on ollut saada sijoitettua mahdollisimman monta asuntoa yhteen porrashuoneeseen ja myös virittää runkosyvyys tilaohjelman sallimaan maksimiin. Numeroilla ilmaistuna erot ovatkin dramaattisia: Ruskeasuolla yhdessä kerrostasossa porrashuoneen ympärillä on noin 138 neliömetriä huoneistoalaa, kun taas Oulun Albertinkadulla sitä on 275 neliömetriä ja Tampereen Sorinkadulla 351 neliömetriä. Dramaattinen on myös se havainto, että Albertinkadun uuden pienasunnon syvyys on suurempi kuin Raisiontien koko rakennuksen runkosyvyys, mutta tästä huolimatta asunto avautuu vain yhteen ilmansuuntaan.

Optimoinnin voi kuitenkin halutessaan nähdä myös tässä esitettyjen kaikkien kerrostalojen yhteisenä nimittäjänä. Se vain kohdistuu eri asioihin: uusissa projekteissa optimoidaan tonttitehokkuutta ja rakennuksen syöttötehokkuutta, sodanjälkeisessä rakentamisessa taas optimoitiin asuntojen käytettävyyttä.

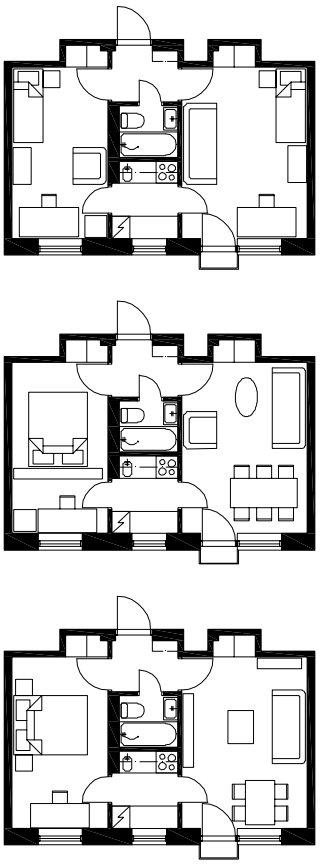

Raisiontie 4–8, Helsinki. 2H + KK -asunnon kalustusvaihtoehtoja. Kylpyhuone on esitetty kuvissa alkuperäisessä muodossa. Useimmissa asunnoissa kylpyamme lienee myöhemmin korvattu suihkulla, jolloin on saatu tilaa myös pyykinpesukoneelle.

Ruskeasuon lamellitaloja on asuttu jo lähes 70 vuoden ajan. Niissä käytetyt keinot ovat osoittautuneet kestäviksi, sillä alue on yhä kysyttyä. *Helsingin Sanomat* uutisoi 17.1.2020 Ruskeasuon asuntojen käyvän kaupaksi muutamissa päivissä. Toivottavasti myös Tampereen ja Oulun uudet asunnot löytävät ostajansa, jotka ovat niihin tyytyväisiä pitkään. On kuitenkin vaikea välttää ajatusta, että epidemiasta selvittyämme parempi malli kestävälle asuntosuunnittelulle ja -rakentamiselle löytyy edellisen kriisin jälkeiseltä kuin nykyistä kriisiä edeltävältä ajalta.

Jyrki Tarpio

Ekososiaalista sivistystä arkkitehdeille

Luonnon monimuotoisuuden hupeneminen on jäänyt ilmastonmuutoksen varjoon, vaikka se on vähintään yhtä vakava uhka ihmislajin säilymiselle kuin ilmaston lämpeneminen. Ilmiöt myös liittyvät toisiinsa.

> Uskon, että vihreistä ja tiiviistä kaupungeista tulee tulevaisuudessa paljon yleisempiä.
> – Thomas Schroepfer

Kuumissa ja tiheään asutuissa kaupungeissa kuten Singaporessa kaupunkivihreän merkitys kasvaa. WOHA-arkkitehtien suunnitteleman Parkroyal on Pickering -toimisto- ja hotellikompleksin viherjulkisivut viilentävät rakennusta, tasaavat rankkasateiden vaikutuksia, puhdistavat ilmaa ja lisäävät luonnon monimuotoisuutta urbaanissa ympäristössä.

PATRICK BINGHAM-HALL

Luonnon monimuotoisuuteen eli biodiversiteettiin kuuluu elämän kirjo lajien sisäisestä geneettisestä muuntelusta lajien ja ekosysteemien runsauteen. Lajit ja ekosysteemit muodostavat himmelimäisen elämän verkon, jossa kaikki tekijät ovat vuorovaikutussuhteessa ja jokaisella on tärkeä tehtävänsä.

Monimuotoinen luonto on vikasietoinen, sillä jokainen geeni, laji tai elinympäristö on lajien taistelussa valmis ottamaan toisen paikan, ja himmeli pysyy kasassa. Jos kuitenkin puuttuvia osia on liikaa, yhteydet katkeavat ja himmeli romahtaa. Juuri näin on paraikaa tapahtumassa.

Prosenttiperiaate uuteen käyttöön

Hanna Mattilan toimittama *Elämän verkko* -kirja popularisoi luonnon monimuotoisuuden moniulotteista käsitettä ja kertoo ratkaisuista sen säilymisen turvaamiseksi. Moni ratkaisuista liittyy rakennettuun ympäristöön. Laaja kirjoittajakaarti koostuu useiden alojen asiantuntijoista, ja kirjan luvut käsittelevät aihetta paitsi ekologian myös muun muussa talouden sekä ihmisen fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin näkökulmasta.

Tehokas keino luonnon monimuotoisuuden tukemiseen rakennetussa ympäristössä on luontopohjaisten ratkaisujen eli luonnon omien elementtien ja prosessien suosiminen ja jäljittely. Viherkatot ja -seinät viilentävät rakennuksia ja viivyttävät rankkasateiden hulevesiä. Näin koneellisen, energiaa kuluttavan viilentämisen tarve pienenee eivätkä vedet tulvi kaduille. Kaupunkimetsät sitovat hiiltä ja tasaavat äärevöityviä sääoloja sitä paremmin, mitä monimuotoisempia ne ovat.

Helsingin yliopiston tutkijatohtori **Jarmo Saarikivi** esittää kirjassa julkisiin rakennushankkeisiin prosenttitaiteen kaltaista järjestelmää. Siinä prosentilla rakennushankkeen budjetista lisättäisiin luonnon monimuotoisuutta paikallisesti tai – jos tämä ei olisi mahdollista – kompensoitaisiin rakentamisen aiheuttama vaurio muualla esimerkiksi ennallistamalla suota.

Rohkeita kokeiluja Suomeenkin

Suuressa maailmassa monimuotoisuus rulettaa jo: maaliskuussa Singaporen teknologia- ja muotoiluyliopiston professori **Thomas Schroepfer** kävi luennoimassa Aalto-yliopiston Tähtiluento-sarjassa tiiviimmästä ja vihreämmästä rakentamisesta ja kaupunkiympäristöstä. Hän johtaa yliopiston arkkitehtuurin ja kestävän designin yksikköä.

Kuumassa ja väkirikkaassa Singaporessa vihreyttä lisäävät luontopohjaiset ratkaisut muun muassa viilentävät paikallisilmastoa ja parantavat ilmanlaatua sekä tasaavat trooppisia saderyöpsähdyksiä. Schroepfer esitteli melkoisen kavalkadin singaporelaisia kohteita, joissa runsas kasvillisuus rehotti pilvenpiirtäjien julkisivuilla ja katoilla. Hänenkin mukaansa vihreydellä on paljon positiivisia vaikutuksia ihmisten elämään, ja luontopohjaiset ratkaisut ovat usein tavanomaisia vaihtoehtoja edullisempia.

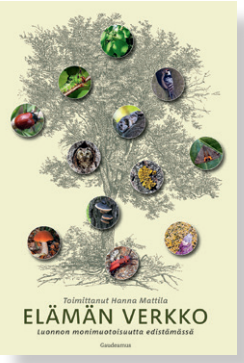

Singaporessa trooppiset kasvit kukoistavat urbaanissa ympäristössä, haluttiin niitä tai ei. Lähtötilanne kuulostaa otollisemmalta kuin Helsingissä. "Uskon, että vihreistä ja tiiviistä kaupungeista tulee tulevaisuudessa paljon yleisempiä", Schroepfer julisti tilaisuudessa. "Pitää vain löytää paikkaan sopiva tapa toteuttaa sitä." Hän toivoi Suomeen rohkeita kokeiluja, jotka innoittaisivat rakentajia laajemmin luontopohjaisten ratkaisuiden käyttöön.

Ehkä yksi este luontopohjaisten, luonnon monimuotoisuutta lisäävien ratkaisujen vähäisyyteen on tiedon puute. Ohjeita on niukasti, eivätkä ne anna kokonaiskuvaa. *Elämän verkko* -kirjan tekijät peräänkuuluttavat ekososiaalista sivistystä niin päättäjille kuin suunnittelijoille – rakennettu ympäristö kun koostuu muistakin kuin taloudellis-teknisistä tekijöistä. Kirja antaa mainion pohjan itsensä sivistämiselle.

Pekka Hänninen

Aiheesta lisää:
Hanna Mattila (toim.): Elämän verkko. Luonnon monimuotoisuutta edistämässä. Gaudeamus 2020.
Laura Uimonen: Arkkitehdin luontotieto. Luonnon monimuotoisuus kaupunkisuunnittelussa. Tampereen yliopisto 2020.
Juha Kauppinen: Monimuotoisuus. Kertomuksia katoamisista. Siltala 2019.
Ilkka Hanski: Tutkimusmatkoja saarille. Luonnon monimuotoisuutta kartoittamassa. Gaudeamus 2016.
Dense and Green Building Typologies: fcl.ethz.ch/research/high-density-cities/dense-and-green.

Ehkä yksi este luontopohjaisten ratkaisujen vähäisyyteen on tiedon puute.

Postmodernin maineenpalautus

Tuore teos tarkastelee 1980-luvulla maailman tietoisuuteen noussutta ja arkkitehtikuntaa hämmentänyttä postmodernistista suuntausta.

Arkkitehtuurikriitikko, kommentaattori ja kuraattori **Owen Hopkins** on koonnut näyttävän, yli 200 kohdetta käsittävän teoksen *Postmodern Architecture: Less is a Bore.* Lyhyehkössä mutta asiasisällöltään sitäkin painavammassa esipuheessa Hopkins käy läpi postmodernismin juuret ja ideologian. Olennaiseksi hän näkee modernistisen arkkitehtuurin kyvyttömyyden vastata niihin yhteiskunnallisiin odotuksiin, joista modernismi alun perin kumpusi.

Gert Wingårdh on tunnettu omaperäisyydestään. Ting 1 rakennettiin brutalistisen oikeustalon yläpuolelle (2013).

Toisen maailmansodan jälkeen vauhtiin päässyt läntisen maailman hyvinvointiyhteiskunnan rakentuminen eteni yhtä jalkaa lasin ja teräksen varaan perustuvassa yhdenmukaistuvassa arkkitehtuurissa. Arkkitehtikunnassa oli vahvaa uskoa siihen, että yhdyskuntasuunnittelun ja myös arkkitehtuurin keinoin voitaisiin parantaa maailmaa.

Kun usko modernistisen projektin kykyihin ratkoa polttavia yhteiskunnallisia kysymyksiä hiipui, osa arkkitehtikunnasta asettui puolustamaan ikään kuin vain esteettiseksi kuoreksi jähmettynyttä modernistista muotokieltä ja tyyliä. Hopkins ihmettelee tätä kehitystä. Vaikka pohja missiolta oli pudonnut pois, haluttiin kiihkeästi vannoa tärkeäksi koetun tyylin nimeen. Ja torjua postmodernismin taholta heitetty haaste ja kritiikki.

Postmodernismista tuli lähes kirosana

Toisaalta Hopkins tuntuu ymmärtävän tilanteen kaksijakoisuuden. **Margaret Thatcher** lähti purkamaan yhteisvastuullisuuteen ja heikompiosaisten tukemiseen perustuvia rakenteita. Erityisen raivokkaasti Thatcher suhtautui yhteiskunnan tukemaan asuntotuotantoon, jota nopeasti yksityistettiin. **Robert Venturi** käsitettiin kuitenkin kulttuurivasemmiston piirissä Hopkinsin mielestä väärin. Venturin modernismikritiikki perustui selkeästi ja yksinomaisesti arkkitehtuuriin ja modernismin vaikeuksiin heijastaa jälkiteollisen yhteiskunnan kompleksisuutta. Modernismi oli Venturin filosofiassa menettänyt ymmärryksensä tuoda arkkitehtuurin keinoin positiivisia elementtejä sosiaaliseen yhteisöön.

Hopkins tuo esiin **Jane Jacobsin**, joka jo 1960-luvulla näki ruohonjuuritason urbanismin uudet ulottuvuudet ja suurisuuntaisten modernististen kaupunkiuudistusten hedelmättömyyden. Esimerkiksi New Yorkin legendaarinen kaupunkiuudistaja ja poliitikko **Robert Moses** ei pystynyt projekteissaan hahmottamaan lähinaapuruston ja sekoittuneen kaupunkirakenteen merkitystä sosiaalisen struktuurin ylläpidossa. Postmodernismi halusi tuoda lisää tunneherkkyyttä ja diversiteettiä, joka sai ilmauksensa myös estetiikassa.

Postmodernistisen arkkitehtuurin jotkin ylilyönnit antoivat kriitikoille lisää vettä myllyyn. Postmodernismista tuli lähes kirosana ja vastakohta "rehelliselle" arkkitehtuurille. Itseään kunnioittavan arkkitehdin ei ollut soveliasta lausua ääneen koko sanaa. Nyt kun kiihkeistä vuosista on kulunut muutama vuosikymmen, ovat monet postmodernismin leiman saaneet rakennukset tulleet suojeluikään. Samaan aikaan ovat arkki-

tehtikoulut eri puolilla maailmaa ottaneet opetusohjelmiinsa värien käytön, ornamentit, koristeet ja eklektismin.

Kiintoisa on samanaikainen brutalismin uusi nousu. Nämä kaksi näennäisesti vastakkaista ilmiötä ovat löytäneet tiensä uusille sukupolville, joilla ei ole painolastinaan menneiden vuosikymmenten repiviä keskusteluja. Kysymys on enemmän estetiikasta ja miksei myös kiinnostuksesta vanhaan sekä vastausten hakemisesta tämän hetken tarpeita ratkovalle arkkitehtuurille.

Modernismi ajautui omaan ansaansa

Owen Hopkins jää pohtimaan, onko postmodernismilla tulevaisuutta yhteiskunnassa, joka viimeistään vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen joutui uuteen jälkikapitalistiseen vaiheeseen. Voiko postmodernismi – tai brutalismi tai mikä tahansa muukaan – olla jotain enemmän kuin vain passiivinen heijastaja kompleksisuudesta? Voiko arkkitehtuuri toimia aktiivisena pelurina ja parhaimmillaan jopa muokata maailmaa paremmaksi? Modernismi onnistui parantamaan miljoonien ihmisten aineellista hyvinvointia, mutta samalla modernistinen arkkitehtuuri ajautui omaan ansaansa ja altistui kritiikille, kun kaikki suurisuuntaiset ja utopistiset lupaukset eivät voineetkaan toteutua. Arkkitehdeille sysättiin vastuuta sosiaalisesta pahoinvoinnista, vaikka kysymys oli poliittisista valinnoista. Postmodernismi pyristeli irti näistä kytkennöistä ja korosti monimuotoisuutta.

Teokseen ei sisälly yhtään kohdetta Suomesta. Ruotsista on **Ralph Erskinen** Göteborgiin suunnittelema Lilla Bommen (1989) ja **Gert Wingårdhin** asuinkerrostalo Ting 1 Örnsköldsvikistä (2013). Mukana on myös kohteita, joita ei ehkä ensi näkemältä tulisi luokitelleeksi postmodernistisiksi, kuten **Hans Kollhoffin** Daimler Chrysler -toimitalo Berliinissä (2000).

Osin provokatiivisiksi on tarkoitettu lukuisat lainaukset ja sitaatit eri kulttuurialojen tunnetuilta vaikuttajilta, joilla Hopkins näkee olleen vaikutusta postmodernismiin. Teoksen nimi *Less is a Bore* on suora lainaus Robert Venturin teoreettisfilosofisesta pääteoksesta *Complexity and Contradiction in Architecture* (1966; *Moninaisuus ja ristiriitaisuus arkkitehtuurissa*, suom. **Anni Vartola**, Avain 2006).

Owen Hopkinsin teos on mainio, korkealaatuisiin kuviin painottuva kokonaiskatsaus postmodernismiin. Teos voi innostaa tutustumaan myös Anni Vartolan erinomaiseen väitöskirjaan *Kuritonta monimuotoisuutta: postmodernismi suomalaisessa arkkitehtuurikeskustelussa* (Aalto-yliopisto 2014).

Lauri Jääskeläinen

Owen Hopkins: Postmodern Architecture. Less is a Bore. Phaidon Press Limited 2020. 224 sivua.

> Postmodernistisen arkkitehtuurin jotkin ylilyönnit antoivat kriitikoille lisää vettä myllyyn.

Spirit of Nature -palkinnon vuonna 2002 saanut Kengo Kuma pyrkii käyttämään paikallisia materiaaleja. M2-rakennus Tokiossa valmistui vuonna 1991.

MVRDV:n Rotterdamin kauppahalli yhdistää asumisen ja nykyaikaisen ruokakeitaan (2014).

TRS Studion suunnittelema Pachacutec House, Peru.

Cumulus Studion Devil's Corner Cellar Door, Australia.

KUVAT: CONTAINER ATLAS, 2020

Whitaker Studion Joshua Tree Residencen sisätiloja, Yhdysvallat.

Uudistettu konttiatlas

Teräksiset rahdin kuljettamiseen kehitetyt kontit ovat suuressa huudossa. Niitä on nähty erilaisten vaihtoehtotapahtumien paikkoina mutta myös fiinimpinä arkkitehtonisina tilaelementteinä.

Konteista on luotu muun muassa merkkivaatteiden ja -jalkineiden sekä trendikkäiden kierrätysmateriaalilaukkujen erikoismyymälöitä, pop-up-kahviloita, tilapäisiä asumuksia ja siirrettäviä paviljonkeja. Kontit ovat kelvanneet opiskelija-asunnoiksi, hotelleiksi tai hostelleiksi, ja niistä on tehty jopa suuria näyttelytiloja tai toimistoja ja verstaita. Tilaelementteinä tai runkoina ne ovat kelvanneet päiväkodeiksi ja näköalapaviljongeiksi. Rohkeimmille niistä on tehty erinomaisen edustavia yksityistaloja.

Professori **Han Slawik** toimitti jo kymmenen vuotta sitten työryhmänsä ja kustantamo Gestaltenin asiantuntijoiden kanssa suositun kirjan *Container Atlas*. Nyt konttien käyttäminen räväkän mutta silti sisäsiistin arkkitehtuurin aineksina on saanut eri puolilla maailmaa jo sen verran suosiota, että oli korkea aika toimittaa tuoreempi versio. Uusi atlas ilmestyi tämän vuoden alussa.

Slawik toimii Hannoverin Leibniz-yliopiston arkkitehtuurin ja maisemasuunnittelun laitoksen kokeellisen suunnittelun ja rakentamisen osaston johtajana ja on itsekin suunnitellut lukuisia kohteita kuljetuskonteista. Kirjaa varten hän on koonnut työryhmän, jonka vastuulla on teoksen alkuosan kattava kokonaisuus konteista, niiden teknisistä ominaisuuksista, mitoista ja käyttökelpoisuudesta tilaelementteinä. Gestaltenin puolesta kirjan kokoamiseen ovat osallistuneet **Robert Klanten** ja **Lukas Feireiss**.

Museoista asuinkontteihin

Teoksen tietopuolinen ja noin 50-sivuinen tekninen osuus on painettu tyylikkään harmaalle paperille, minkä jälkeen päästäänkin värikkäämmille aukeamille. Slawikin omien töiden lisäksi mukana on lukuisia projekteja kansainvälisesti palkituilta arkkitehdeilta.

Kohteisiin kuuluvat muun muassa japanilaisen **Shigeru Banin** Nomadic Museum ja Papertainer Museum, australialaisen **Sean Godsellin** Future Schack sekä Graft-toimiston tummantyylikäs BRLO-panimoravintola Berliinissä ja Platoon-taidehalli Soulissa Etelä-Koreassa. Useita konteista tehtyjä kohteita ovat suunnitelleet muun muassa **Luc Deleu** ja toimisto nimeltä LOT-EK. Hollantilainen MVRDV tunnetaan Amsterdamin väliaikaisesta syöpäkeskuksesta.

Slawikin omien töiden joukossa on muun muassa hänen läpimurtonsa, tomaatinpunainen Campus, pystyyn nostetus-

> Kontit ovat kelvanneet opiskelija-asunnoiksi, hotelleiksi tai hostelleiksi, ja niistä on tehty jopa suuria näyttelytiloja.

ta kontista asunnoksi muokattu ja noin 10 000 euroa maksanut Home Box, katunuoria varten kehitelty värikäs Bed by night ja hauska näyttelypaviljonki Mystery Cube. Slawik oli mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa myös Hampurin kansainvälisen rakennusnäyttelyn IBA:n monikerroksista kelluvaa paviljonkia.

Kirjan kanteen on päässyt Kalifornian Mojaven autiomaassa sijaitseva, eri suuntiin sojottava valkoinen yksityistalo Joshua Tree Residence, suunnittelijana Whitaker Studio. Asuinkohteita ovat **Adam Kalkinin** Yhdysvaltoihin suunnittelemat yksityistalot sekä esimerkiksi Bangladeshin Dhakan laitamille rakennettu "pakopesä" Escape Den, jonka ovat suunnitelleet arkkitehdit River & Rain. Norjan Stavangerista löytyy rento yksityisasunnon ja studion yhdistelmä B-Camp, arkkitehteina Helen & Hard.

Suunnittelijoille ja matkaajille

Teknisine perustietoineen teos on ehdottomasti loisto-ostos konttiarkkitehtuuria toimistossaan kokeileville. Lisäksi se palvelee pian taas arkkitehtuurimatkaajia: mukana on jopa viinitiloja tai majoitusta tarjoavia konttikokonaisuuksia.

Vielä yksi tärkeä tieto: teräksisten kuljetuskonttien varsinainen keksijä oli yhdysvaltalainen kuljetusalalla toiminut liikemies **Malcom McLean**. Hän tarjosi sinnikkäästi kontti-ideaansa Vietnamin sodan aikaa ja resursseja vaatineisiin ruoka- ja tarvikekuljetuksiin – ja vihdoin myös onnistui siinä.

Kuljetuskontit ovat tavallaan osa globalisaation kertomusta. Niinpä niiden avulla on toteutettu uudenlaista, mahdollisimman rauhanomaista arkkitehtuuria.

Tarja Nurmi

Han Slawik & Gestalten (toim.): Container Atlas. A Practical Guide to Container Architecture. Gestalten 2020. 304 sivua.

Onko tietomallinne **oikeasti** terve?

104-kohtainen ARCHICAD **CH€CK**™-terveystarkastus huomaa projektinne tehovajeen ja tarjoaa selkeän hoitosuunnitelman – jopa täysin ilmaseksi.

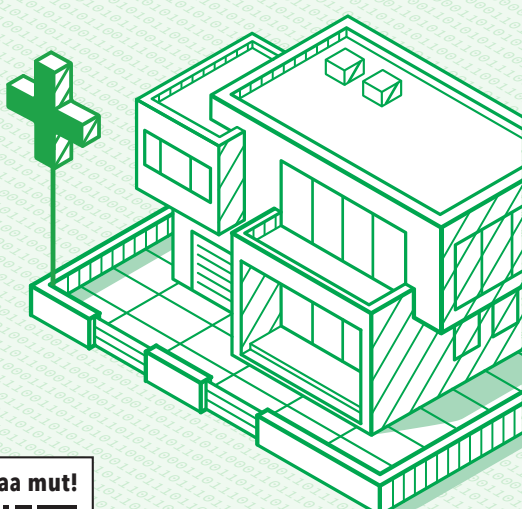

Katso, kuinka helposti se käy – ota suunnaksi **mad.fi** tai

skannaa mut!

projektin +erveystarkastus
ARCHICAD **CH€CK**™

Micro Aided Design M.A.D.

KUVAT: ARKDES / LEWERENTZ: ETT MÄSTERVERK

Runollinen toimistotalo

Ansiokas teos kertoo yhdestä rakennuksesta, jolla on ollut sekä suuri merkitys suunnittelijansa elämässä että historiallinen symbolimerkitys ruotsalaisen hyvinvointivaltion rakentamisessa.

Ruotsalaisesta arkkitehtuurista puhuttaessa moni muistaa ainakin kaksi nimeä: **Erik Gunnar Asplund** (1885–1940) ja **Sigurd Lewerentz** (1885–1975). Kirjassa *Lewerentz: Ett mästerverk* esitellään ainoastaan yksi Lewerentzin suunnittelema talo aivan Tukholman keskustassa. Se ei ole kovin tuttu suomalaisille, ainakaan jos verrataan Lewerentziin yleensä yhdistettäviin sakraalirakennuksiin tai jos ei ole ollut tekemisissä ruotsalaisen sosiaaliturvan kanssa.

Rakennus vihittiin sosiaaliturvajärjestelmää ylläpitävän laitoksen Riksförsäkringsanstaltenin (RFA) pääkonttoriksi vuonna 1932. Avajaistilaisuudessa Lewerentzille luovutettiin Ruotsin valtion Vasa-ritarikunnan kunniamerkki.

Jokin aika sitten RFA luopui rakennuksesta, ja siinä tehtiin huolella toteutettu korjaustyö, joka valmistui vuonna 2017. Työ tehtiin kiinteistökehitystyönä, jonka veti Thule Fastighetsutveckling, arkkitehteina olivat **Magnus Rydén** ja **Victor Ahlin**, sisustussuunnittelusta vastasi DAP. Kirja on syntynyt tämän korjauksen innoittamana.

Rakennus on luokiteltu funktionalistiseksi, vaikka se onkin eräänlainen pelkistetty vedos pohjoismaisen klassisismin ja kansainvälisten arkkitehtuurituulien välimaastossa. Kirjan pääartikkelin alussa **Fredric Bedoire** toteaa, että ”arkkitehtuurin vahvuus ja kauneus ovat rakennuksen keskeisin osa – – jossa epäsymmetrisyys ja säännöttömyys leikkivät kokonaisvaltaisen symmetrian ja järjestyksen kehyksessä”.

Puhtaasti konttori

Kirjaa on ollut tekemässä viisi kirjoittajaa ja valokuvaaja: emeritusprofessori Fredric Bedoiren (KTH) lisäksi emeritaprofessori **Kerstin Wickman** (Konstfack), Saksan arkkitehtuurimuseon entinen johtaja ja Yhdysvalloissa nykyisin vaikuttava professori **Wilfried Wang**, rakennusantikvaari **Vicki Venander** ja rakennuksen nykyisen omistajan Marginalen Bankin toimitusjohtaja **Ewa Glennow**.

Erityisesti on mainittava uudet valokuvat, jotka on ottanut **Jonas Lindström**. Harvoin näkee rakennuksen yksityiskohtia yhtä kauniisti esitettyinä kuin valokuvaesseessä, jonka Lindström on kuvannut korjaustöiden jälkeen. Jopa säilytettyyn ovistoppariin on saatu yhdistettyä runollisuutta.

Runollinen on koko kirja ja sen esittelemä rakennus. Talosta käytiin arkkitehtuurikilpailu kesällä 1929, samoihin aikoihin kuin suunniteltiin Tukholman kansainvälistä näyttelyä (1930).

Lewerentzillä oli etumatka muihin kutsuttuihin, koska hän oli tehnyt jo aiemmin tutkielmia vaativalle tontille.

Kilpailun voittanut suunnitelma oli aikanaan merkittävän kokoinen: se käsitti käytännössä puolet korttelista. Rakennus on puhdas konttori, kuten Lewerentz itse työtään kuvailee: ”Riksförsäkringsanstalten on rakennettu työnteolle enemmän kuin esittelyyn, se on toimistotalo.”

Aarteenetsintämatkalle

Kaikkein vaikuttavinta rakennuksessa on ehkä sen ulkoarkkitehtuuri ehdottomuudessaan. Voimakkaasti sisäänvedetyt ikkunat ja sotilaallinen järjestys voivat jonkun mielestä viitata askeettisuudessaan Saksaan: Lewerentz oli aiemmin työskennellyt Saksassa, ja esimerkiksi **Heinrich Tessenow** oli varmasti tuttu suunnittelijana.

Minkäänlaista huumoria on vaikea löytää RFA:n julkisivuista. Sisäpiha jatkaa samaa ehdottomuutta, jossa symmetriaa korostavat vastakkaiset seinäkellot. Toimistohuoneet sijoittuvat kolmen katujulkisivun ääreen, ja neljäs sivu saa valon ellipsin muotoisesta sisäpihasta, jolle avautuvat myös pyöreä pääporras, kerrosaulat ja osa käytävistä.

> Epäsymmetrisyys ja säännöttömyys leikkivät kokonaisvaltaisen symmetrian ja järjestyksen kehyksessä. – Fredric Bedoire

Rakennuksella on kiinnostavia yhteyksiä ajan pohjoismaiseen rakennustaiteeseen: RFA:n suunnitelmaa voi verrata vaikkapa **Alvar Aallon** Jyväskylän suojeluskuntatalon (1926–1929) tai erityisesti Turun Maalaistentalon kilpailuehdotukseen (1927–1928). Aalto vieraili 1920-luvun lopulla useasti Ruotsissa ja tunsi hyvin Tukholman näyttelyn suunnitelmat ja varmaankin myös Lewerentzin kilpailuehdotuksen.

Kirja on eräänlainen aarteenetsintämatka, jossa lukija tutustuu huolella yhden rakennuksen historiaan, suunnitteluun, korjauksen yksityiskohtiin sekä rakennuksen toiminnan historiaan ja nykyisyyteen.

Esa Laaksonen

Fredric Bedoire ym.: Lewerentz. Ett mästerverk.
Bokförlaget Langenskiöld 2017. 232 sivua.

Álvaro Siza Vieiran Santa Marian kirkko, Marco de Canaveses, Portugali.

Taiteilija James Turrell.

Portugalilainen arkkitehti Álvaro Siza Vieira.

Saintongen kappeli 1100-luvulta, Atlantin rannikko, Ranska.

Vaellus tilan ja ajan halki

Sveitsiläisohjaajan elokuvassa kuusi kuulua arkkitehtia ja taiteilijaa pohtivat tilaa ja äärettömyyttä.

Sveitsiläisohjaaja **Christoph Schaub** tunnetaan useista fiktio- ja dokumenttielokuvistaan. Niiden joukossa on yllättävän monia, jotka keskittyvät arkkitehtuuriin ja erityisesti sveitsiläisiin arkkitehteihin.

Esimerkiksi *Bird's Nest* vuodelta 2008, mittava ja vaikuttava elokuva Pekingin olympiastadionista, kuului allekirjoittaneen useina vuosina järjestämään Vähä-Kiljavan kasinon Movie Night -erikoissarjaan. Vuonna 2018 on ilmestynyt uusin poikkeuksellisen vaikuttava teos, joka vie äärettömyyden arkkitehtuuriin.

Nyt kun koronavirus on sulkenut elokuvateatterit, voi mukava yllätys saapua postiluukusta. Kustantaja Scheidegger & Spiess on julkaissut pienen pakkauksen, joka on formaatiltaan kuin ohut kovakantinen kirja. Se sisältää tekstien ja valokuvien lisäksi DVD:n, jossa on elokuva *Architektur der Unendlichkeit – Architecture of Infinity*. Filmin kesto on 85 minuuttia. Tekstitykset ovat saksan ja englannin lisäksi ranskaksi ja italiaksi.

Kuusi kunnostautunutta

Elokuvassa tavataan kuusi henkilöä, jotka pohtivat tilaa ja äärettömyyttä. He ovat arkkitehdit **Peter Zumthor**, **Álvaro Siza Vieira** ja **Peter Märkli** sekä taiteilijat **James Turrell** ja **Cristina Iglesias**. Sävelsointuja puheen lomaan tuo virtuoosirumpali **Jojo Mayer**.

Katsoja pääsee vierailulle niin Ranskaan, Portugaliin, Espanjaan kuin Sveitsiin ja jopa niinkin kauas päähenkilöiden asuinsijoilta kuin Ruotsiin Skogskyrkogårdenin hautausmaalle. Niissä nähdään huikaisevan kauniita paikkoja ja rakennuksia. Kertomus on kuin vaellus halki tilan ja ajan.

Schaub kuvausryhmineen ja haastateltavineen luotaa sitä, kuinka henkisyys voi olla läsnä arkkitehtuurissa. Elokuva paneutuu erityisesti sakraalitiloihin keskittymättä silti uskontoon sinänsä. Filmin arkkitehdit ovat keränneet jo laajalti tunnustusta, heillä on takana paljon tehtyä ja nähtyä.

Haastateltavia nähdään myös heidän ikiomissa työympäristöissään – piirroksineen, paperipinoineen, tuhkakuppeineen kaikkineen. Ohjaajaa on erityisesti kiehtonut se, kuinka Álvaro Siza joka aamu toimistoon tullessaan peittää tupakkapaketin varoituskuvan arkkitehtonisella piirroksella – kuin uhmatakseen kuolevaisuutta ja aikamme rajallisuutta.

Katsellessa sielu lepää

DVD:n kääreenä olevassa kirjasessa on taiteesta ja uskonnosta paljon kirjoittaneen **Friedhelm Mennekesin** lyhyt esittelyteksti sekä **Susanne Schnellin** ja **Louise Blättlerin** tekemä ohjaajan

> Elokuva paneutuu erityisesti sakraalitiloihin keskittymättä silti uskontoon sinänsä.

haastattelu. Siinä Schaub korostaa Turrellin Sveitsin Zuoziin toteuttaman Skyspacen huikeutta ja kertoo, mistä alun perin sai innoituksensa elokuvan tekemiseen. Ohjaaja on valinnut filmin johdattelijat ja päähenkilöt sillä perusteella, että uskoisi heidän pystyvän hyvän ruoan ja viinin sävyttämällä illallisella iloiseen, sivistyneeseen ja inspiroivaan keskusteluun.

Ohjaaja pitää muun muassa Zürichin rautatieasemahallia eräänlaisena äärettömyyden tilana ja paikkana, joka rakennettiin aikanaan, noin sata vuotta sitten, antamaan merkitystä silloin uutta aikaa edustaneelle junamatkustamiselle. Merkityksellisten tilojen tärkeys ei ole katoamassa niidenkään ihmisten kohdalla, jotka eivät ole erityisen uskonnollisia.

Elokuva on visuaalisesti ja äänimaisemansa puolesta kiehtova, ja se pääsisi taatusti parhaiten oikeuksiinsa nykyaikaisessa elokuvasalissa. Siitä huolimatta se tuottaa iloa myös kotiteatterissa ja kestää useammankin katselun. Voisi sanoa niinkin, että tämän päivän muodikkuutta ja medianäkyvyyttä tavoittelevan arkkitehtuurin ja monenlaisen ympäristöä häiritsevän visuaalisen sälän keskellä tämä on elokuva, jota katsellessa sielu lepää.

Sama kustantaja on aiemminkin koonnut ohjaajan arkkitehtuurifilmejä kirjasen ja DVD-levyn yhteispakettiin. Tarkempaa tietoa Schaubin koko tuotannosta saa arvostetun elokuvaohjaajan omalta verkkosivustolta.

Tarja Nurmi

Lisätietoa: www.schaubfilm.ch.
www.scheidegger-spiess.ch

Ecophon SAINT-GOBAIN
Gyproc SAINT-GOBAIN
ISOVER SAINT-GOBAIN
weber SAINT-GOBAIN

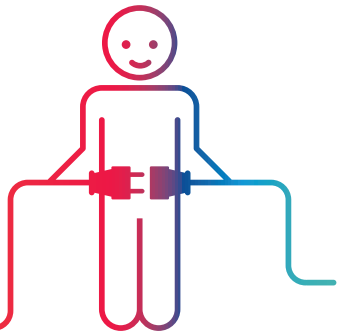

SAINT-GOBAIN

Autamme rakentamaan erinomaisia elinympäristöjä ja parantamaan elämänlaatua.

www.saint-gobain.fi

SAINT-GOBAIN

TAPAHTUMAT

Etäpubissa brittien kanssa

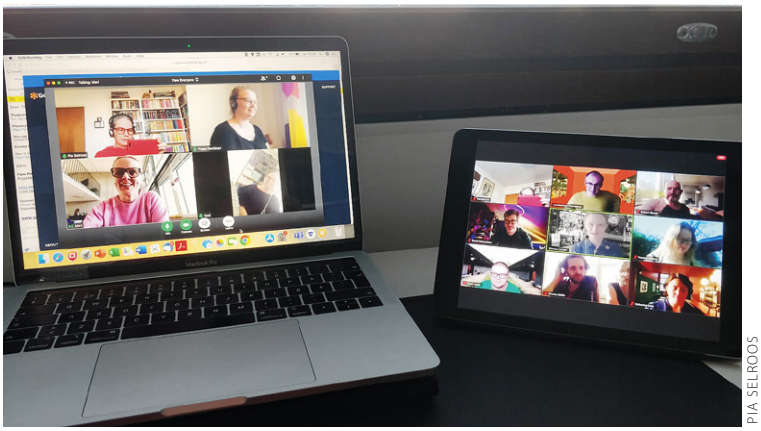

PIA SELROOS

Brittiläinen arkkitehtuurikeskus Architecture Foundation järjestää poikkeusaikana erilaisia tapahtumia verkossa. SAFAn toimiston joukkue osallistui pubivisaan.

> Maailma ei ole ennen tuntunut näin pieneltä ja intiimiltä.

”Se on lähes kahdeksan metriä pitkä, Oxfordin kaupunginvaltuusto vastusti sitä jyrkästi, ja se työntyy ulos tavanomaisen esikaupunkirivitalon katosta Headingtonin alueella. Mikä se on?”

Oslon arkkitehtuuritriennaalin kuraattorina tunnettu Architecture Foundationin apulaisjohtaja **Phineas Harper** on juuri toivottanut nelihenkisen joukkueemme ja reilut 240 muuta arkkitehtuurista kiinnostunutta tervetulleeksi viettämään iltaa ja visailemaan etäpubiin.

Ensimmäinen kysymys on tarkoitettu lämmittelyksi, mutta joukkueemme jäätyy jo ensi metreillä. Lontoolaisarkkitehtien pubivisassa tietämys pohjoismaisen modernismin koukeroista ei hyödytä. Hiomme strategian: jos emme osaa edes arvata, vastaamme **Alvar Aalto**.

Poikkeuskevät on venyttänyt monet organisaatiot etäkulttuuritekoihin. Arkkitehtuurin alalla yksi massiivisimmista on Lontoossa toimivan Architecture Foundationin *100 Day Studio* -tapahtumasarja: verkossa järjestetään arkipäivisin elokuun loppuun saakka arkkitehtuuriaiheista ohjelmaa luennoista paneelikeskusteluihin ja iltasatujen lukemisesta pubivisoihin.

Poikkeusaikana olen ollut muun muassa selaamassa **Sam Jacobin** tietokoneen työpöydän sekalaisia tiedostoja ja kuulemassa samalla arkkitehdin tämänhetkisistä projekteista sekä pohtimassa ilmastonmuutoksen vaikutuksia suunnitteluun arkkitehti-kirjoittaja **Jeremy Tillin** avarassa olohuoneessa. Vaikka erilaiset verkkojulkaisut ja podcastit ovat tuoneet kansainvälisiä arkkitehtuurikuulumisia jokaisen halukkaan uutisvirtaan jo pitkään, ei maailma ole ennen tuntunut näin pieneltä ja intiimiltä.

Osa uutta normaalia on myös visailu brittikollegoiden kanssa. Nelihenkinen joukkueemme, kukin kotonaan, on järjestänyt ruuduilleen zoomit, docit ja meetit sekä asetellut korviin kahdet eri kuulokkeet. Vastassa ovat muun muassa joukkueet Frank Lloyd Always Wright, Quiztopher Wren, sisarjärjestö RIBA ja muutama arkkitehtitoimisto.

Kysymysten tahti kiihtyy – seuraava teema on ”julkkisrakennuttajat”. Kuka vetisen kuoleman kokenut Hollywood-tähti osti muutamia vuosia sitten kokonaisen saaren, jota hän kehittää ekolomakohteeksi? Kuka sekoitti humanitäärisen avun ja kiinteistökehittämisen palkatessaan tähtiarkkitehtien joukon suunnittelemaan ylihintaisia peruspientaloja? Tämähän alkaa sujua.

”Siirrytään aiheeseen kuraattorit”, ilmoittaa ruudulle ilmestynyt Victoria & Albert -museon kuraattori **Catherine Ince**. Apua, parkaisevat joukkuetoverit ruudulla. Vastauspaperille löytyvät kuitenkin helposti Seagram Buildingin rakennuttaneen perheen elinkeino ja MoMan arkkitehtuuriosaston perustajan nimi. Kaksi pistettä!

Tiedämme lopulta tuplasti enemmän kuin huonoin joukkue, emmekä saa häviäjälle varattua lohdutuspalkintoa, Architecture Foundationin sukkia, joiden aaltokuviointi muistuttaa erehdyttävästi Marimekon Lokki-kuosia. Voitto menee Central Saint Martinsin yliopistoon.

Yhteenkään kysymykseen vastaus ei ollut Aalto, mutta se kahdeksanmetrinen otus esikaupungissa oli hai.

Essi Oikarinen

100 Day Studio -ohjelmaan voi tutustua Architecture Foundationin verkkosivuilla. Menneiden tapahtumien tallenteet löytyvät Architecture Foundationin Youtube-kanavalta.

ARKKITEHTUURIMUSEO
FINLANDS ARKITEKTURMUSEUM
MUSEUM OF FINNISH ARCHITECTURE

ti–su 11–18 ke 11–20
Kasarmikatu 24 Helsinki
puh. 045 7731 0474

sisäänpääsy 10/5/0 €
yhteislippu Designmuseon
kanssa 15 €/Museokortti

mfa.fi
Instagram
Facebook
Twitter

Vaikka kesän matkat jäisivät toteuttamatta, Arkkitehtuurimuseon näyttelyt antavat näkökulmia tulevaisuuden reissuille. Avaamme ovet 2.6.2020. Tervetuloa!

Uno Ullberg – Suomen viipurilaisin arkkitehti
KUVA IDA UOTILA, ARKKITEHTUURIMUSEO

TAPAHTUMAT

Tutustu näyttelyiden sisältöihin ja osallistu alkukesän digitapahtumiin Arkkitehtuurimuseon verkkosivuilla ja sosiaalisen median kanavissa: mfa.fi/uudet-näyttelymme-verkossa

18.5. kello 15–15.45
Kansainvälinen museopäivä:
Instagram Live -opastus näyttelyihin
Oppaana museopedagogi Aapo Raudaskoski

12.6. kello 18–20
Helsinki-päivän virtuaaliavajaiset
Tervetuloa kesänäyttelyiden virtuaaliavajaisiin.
Näyttelyt avaa professori Laura Kolbe.

ISO NÄYTTELYSALI

UNO ULLBERG
Suomen viipurilaisin arkkitehti
2.6.– 23.8.2020

Kesän päänäyttely on laaja kokonaisesitys arkkitehti Uno Ullbergin (1879–1944) elämäntyöstä. Näyttely luo katsauksen Ullbergin tärkeimpiin töihin ja hahmottaa kuvaa hänestä henkilönä. Huomio kiinnittyy arkkitehdin poikkeuksellisen vaikuttavaan toimintaan Viipurissa.

Näyttelyn on kuratoinut ja käsikirjoittanut Arkkitehtuurimuseon arkistonhoitaja, FT Petteri Kummala. Käsikirjoitus nojaa Uno Ullberg -seuran laajaan tutkimushankkeeseen, jonka pohjalta julkaistaan myös kattava monografia.

PIENI NÄYTTELYSALI

OLEMMEKO KAIKKI ANTIIKIN KREIKKALAISIA?
Suomalaisia arkkitehteja kulttuurin juurilla
2.6.– 23.8.2020

Kreikka on inspiroinut suomalaisia arkkitehteja jo vuosisatojen ajan. Pienen salin kesänäyttelyssä omakohtaiset muistiinpanot, piirustukset ja valokuvat kertovat arkkitehtien matkoista länsimaisen kulttuurin syntysijoille. Kokonaisuuden kautta esiin piirtyy Kreikan merkitys laajempana kulttuurihistoriallisena ilmiönä. Näyttelyn on kuratoinut FT Timo Tuomi.

STUDIO
Maiseman tekijät
2.6.–23.8.2020

PUHUTTUA

Koronakeväänä on haastateltu esikoiskirjailija Helmi Kajastetta ja kirjoitettu uusvanhan arkkitehtuurin kaipuusta, modernista sairaalasuunnittelusta ja Lapinlahden sairaalan kohtalosta.

HELSINGIN SANOMAT 23.4.2020

1970-luvun arkkitehtuuri unohti kauneuden, ja siksi Suomessa rakastuttiin pohjalaistyyliin suunniteltuihin uusvanhoihin talopaketteihin:

SAFAn puheenjohtaja **Henna Helander** näkee, että monenlaiselle ympäristölle on kysyntää. 'Minusta henkilökohtaisesti Helsingin kaupunki kestäisi oikein hyvin yhden Kartanonkosken vaikka Östersundomin alueella, Landbon lähettyvillä. Olisin kuitenkin varovainen siinä, ettei lähdettäisi rakentamaan historiallisia kopioita', kertoo Helander. 'Suomi on modernismin maa. Olisi outoa, jos nyt alkaisimme tehdä uutta keksittyä historiaa, jotain mitä meillä ei ole koskaan ollutkaan. Siihen vetäisin rajan.' Helanderin mukaan ihmiset kaipaavat aina asuinympäristöönsä aukioita, oikeata mittakaavaa ja kauneutta. Tämä kuitenkin onnistuu jo inhimillisellä arkkitehtuurilla ilman tarrautumista johonkin menneisyyden tyyliin."

RAKENNUSLEHTI 23.4.2020

Arkkitehti: "Talon kantavat rakenteet ovat kuin ihmisen tuki- ja liikuntaelimistö":

'Arkkitehtuuri on mielestäni juuri sitä, että luodaan paitsi kauniit ja viihtyisät ympäristöt niin myös toimivat ympäristöt, ja logistiikka on ehdottomasti yksi tärkeimpiä asioita siinä', [**Anna**] **Melander** korostaa. Logistiikkasuunnittelulla on sairaalahankkeessa selvästi suurempi merkitys kuin vaikkapa toimistohankkeessa. Esimerkiksi sisäänkäyntejä on isossa keskussairaalassa runsaasti. Myös sairaalan sisäisen logistiikan suunnittelussa on otettava huomioon monia asioita. 'Sisäisestä logistiikasta syntyy matriisi, joka pitää ratkaista.' – – 'Tähän maailmanaikaan pitää vielä mainita infektiopotilaan vakava epäily. Päivystyksessä pitää olla yksi eristyshuone, jonne ei tarvitse mennä edes tuulikaapin kautta, vaan ulkotilasta pääsee suoraan sisään eristyshuoneeseen.'"

RAKENNUSLEHTI 22.4.2020

Arkkitehti Helmi Kajaste kirjoitti kirjan elokuvasta:

Mutta mitkä rakennukset ovat tehneet häneen vaikutuksen? Kajaste miettii hetken. Hän sanoo, että moni vaikuttava rakennus on yksityinen ja arkinen, joten sen vaikuttavuutta voi olla vaikea kommunikoida muille. 'Mutta Lasipalatsin Bio Rex on kyllä tosi juhlava mutta myös inhimillinen ja salliva. Rakennus ja sen aula julkisessa tilassa tuntuvat hyvin demokraattisilta.' – – Helsingissä on taas viime vuosina purettu paljon. Kajaste on hieman huolissaan siitä. Hän kertoo, että haluaisi jotenkin pitää kaikki nämä rakennukset mukana myös silloin, kun ne eivät ole niin kiinnostavia tai tuottavia."

DEMOKRAATTI 26.4.2020

Lapinlahden sairaalarakennusten puolesta vedotaan – nämä yli 60 tunnettua nimeä listalla:

Helsingin kaupunkiympäristölautakunnalle tiistaina luovutettavan vetoomuksen ovat allekirjoittaneet muun muassa akateemikko, arkkitehti **Juha Leiviskä**, arkkiatri **Risto Pelkonen**, elokuvaohjaajat **Aki Kaurismäki**, **Saara Cantell** ja **Kaisa Rastimo**, arkkitehtuurin emeritusprofessori **Osmo Lappo**, Arkkitehtiliiton varapuheenjohtaja **Harri Hautajärvi**, kirjailijat **Sirpa Kähkönen** ja **Marja-Leena Mikkola**, näytteljät **Ritva Oksanen** ja **Vilma Melasniemi**, teatteriohjaajat **Esa Leskinen**, **Lauri Maijala** ja **Raija-Sinikka Rantala**, muusikot **Milana Misic** ja **Tuomo** (Tumppi) **Valokainen**, joukko eri alojen professoreita ja ympäristöasiantuntijoita. Ehdotus Lapinlahden rakennusten myymisestä ja puistoon kaavoitettavasta hotelli- ja asuntorakentamisesta sivuuttaa tämän valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön suojeluvelvoitteet. Arvokasta kulttuuriperintöä, monimuotoista viherympäristöä ja ihmisten hyvinvointia ei pidä uhrata kaupalliselle ahneudelle, todetaan vetoomuksessa."

1980-luvun mahdollisuudet ja rakentaminen

Finanssisihteeri Pentti Vesterinen puhui ”Asuminen ja arkkitehtuurin hinta” -seminaarissa toukokuussa 1981 siitä, miltä tulevaisuuden asuntorakentaminen näytti 1980-luvun alussa. Puhe julkaistiin *au:ssa* 9b/1981.

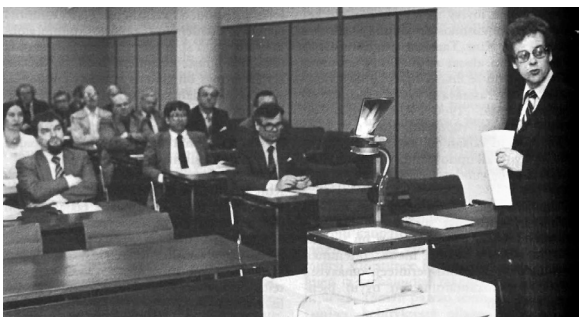

Valtiovarainministeriön finanssisihteeri Pentti Vesterinen puhumassa Asuminen ja arkkitehtuurin hinta -seminaarissa.

1980-luku tulee epäilemättä olemaan toinen energiahintojen kehitykseen tiukasti sidottu vuosikymmen, koska sopeutuminen öljykriisien aiheuttamiin taloudellisiin rakennemuutoksiin sekä uusien vaihtoehtoisten energialähteiden hyödyntämiseen vie runsaasti aikaa – 5–10 vuotta on tässä prosessissa lyhyt aika. [– –]

Kansantuotteemme rakenne muuttuu myös 1980-luvulla. Enenevä osa resursseistamme kuluu sosiaaliturvan, eläkkeiden, energian, ulkoisen velkaantuneisuutemme sekä vientikauppaa tukevien investointien rahoittamiseen.

Hahmotellun kehikon puitteissa talonrakentamisen määrä lisääntyy 1980-luvulla korkeintaan vähän; lisäksi tuotannossa tapahtuu siirtymää uustuotannosta korjaustoimintaan. Talonrakentamisen BKT-osuus alenee selvästi. Rakennustuotanto painottuu teollisuusrakentamisen puolelle, joka kasvanee suunnilleen kokonaistuotannon lisäystä vastaavasti. Liikerakentaminenkin lienee vielä 1980-luvun alkupuoliskolla melko vilkasta, mutta laantuu kaupan rakennemuutoksen hidastumisen johdosta vähitellen. Julkinen rakentaminen supistunee jossain määrin mm. koulujen ja sairaaloiden rakentamistarpeen hellittäessä. Tämän päivän teeman, asuinrakentamisen kehityksestä ollaan melko laajalti yksimielisiä. Sen kehitystrendi on aleneva, kuten se on ollut jo vuodesta 1974. [– –]

Asuinrakentamisen uustuotannon määrän pienetessä on toisaalta asuntojen peruskorjaaminen ja energiataloudellinen kunnostaminen lisääntymässä ja osaltaan vaikuttamassa siihen, ettei asuntotuotannon kokonaisvolyymi supistu lukumäärää vastaavasti, vaikka asuntojen keskikoon kasvu uustuotannossa vähitellen pysähtyneekin. [– –]

Peruskorjaustoiminta ja energiasäästötoiminnan korostaminen on kuitenkin pyrittävä näkemään laaja-alaisempana kuin pelkästään ikkunoiden pienentämisenä ja seinävillojen paksuuden lisäämisenä. Tämä toiminta laajenee epäilemättä omaksi toimintalohkokseen, jossa suunnittelijoiden, rakentajien sekä rakennusteollisuuden merkitys lisääntyy. Kysymys on todella suurista taloudellisista arvoista lähestyttäessä tulevaa vuosituhannen vaihdosta. Rohkeimpien odotusten mukaan vuonna 2000 peruskorjaustoiminnassa työskentelee yhtä paljon talonrakennusalan työntekijöitä kuin uustuotannossa.

Kun asuntotarve ei enää keskity korostetusti määrällisiin tekijöihin, vaikka taajamissa on yhä kroonista niukkuutta varsinkin vuokra-asunnoista, voidaan resursseja suunnata enemmän laadullisiin kysymyksiin. Tämä vastaa myös omistusasuntojen kysynnän vaateita, jotka elintason nousun johdosta ovat lisääntymässä.

Asuntojen laatutekijöistä korostuvat materiaalitekijöiden ohella entistä enemmän huoneiston koko, rakennuksen sijainti ja sopeutuminen luontoon sekä rakennustyyppi. Enenevät vaateet saattavat hallitsemattomina johtaa kehitykseen, jossa eri alueiden väliset arvostuserot entisestään lisääntyvät. Tarkoitan tällä sitä, että yhteisön monikerroksisuus, joka on vireän asuinympäristön kulmakiviä, on vaarassa heiketä. Tätä kehityssuuntaa tulisi pyrkiä ehkäisemään. [– –]

Toivon mukaan 1980-luvulla esim. monitoimityöntekijöiden lisääntyminen sekä entistä parempi rakentamisen organisointi tehostavat rakentamistamme siinä määrin, että tuntia kohti pystymme tekemään yhtä paljon kuin Ruotsissakin. Myös kaavoitusmenoista on kokonaisvaltaisemmalla toiminnalla mahdollisuus tinkiä huomattavia summia, eräiden arvioiden mukaan jopa satoja miljoonia markkoja. Muun muassa tätä kautta voidaan lievittää niitä asuntojen hinnan nousupaineita, jotka laadun kohoamisesta luonnollisesti aiheutuvat.

HARRI HAUTAJÄRVI
TkT ja SAFAn varapuheenjohtaja

PEKKA ELOMAA

Pariisin päiväkirja

Tuntuu oudolta kävellä miljoonakaupungin kaduilla, jotka ovat tyhjentyneet ihmisistä ja autoliikenteestä. Tulin maaliskuun alussa Pariisiin, joka oli vielä tutulla tavalla eloisa, paljon kulkijoita kaduilla, ravintolat ja baarit iltaisin täynnä ihmisiä ja puheensorinaa. Pari viikkoa myöhemmin kaikki muuttui, kun koko Ranska rajoineen suljettiin ja määrättiin ulkonaliikkumiskielto. Vain ruokakaupat, leipomoliikkeet, apteekit ja tupakka- ja lehtikaupat ovat saaneet pitää ovensa auki. Puistotkin on lukittu.

Etätöiden ja -kokousten lomassa olen seurannut uutisvirtaa koronapandemian aiheuttamasta mullistuksesta. Tämäkin kriisi tulee lisäämään eriarvoisuutta maailmassamme, jossa rikkain prosentti ihmisistä omistaa jo enemmän kuin muut yhteensä.[1]

Koronakriisi tuo esille myös asumisen eriarvoisuuden. Kun miljardit ihmiset on yhtäkkiä määrätty sulkeutumaan kotiinsa, on asunnosta tullut samalla työpaikka, koulu, kuntosali ja harrastustila. Se asettaa haasteita etenkin suurkaupunkien lapsiperheille, joista monet asuvat ahtaasti.

Kun nostan katseeni tietokoneen näytöltä, näen ikkunoista yli Pariisin kattojen. Asun ja työskentelen toukokuun loppuun asti valoisassa ja toimivassa, 35 neliömetrin kaksiossa, joka on Cité Internationale des Artsin ylimmässä, seitsemännessä kerroksessa, aivan kaupungin ytimessä. Mainio paikka sisälle sulkeutumiseen!

Avoimesta parvekkeen ovesta kuuluu vain lintujen laulua ja ratsupoliisien hevosten kavioiden kapsetta katukiviä vasten. Pariisin kadut eivät ole varmaan koskaan olleet näin hiljaisia – tuskin ainakaan pahimman ruttoepidemian aikaan 1340-luvun lopulla. Notre Damen kuolinkelloa soitettiin silloin jokaiselle vainajalle, ja niitähän riitti, kun noin kolmasosa silloisen Euroopan suurimman ja erittäin tiiviisti rakennetun kaupungin asukkaista kuoli.

Ulkonaliikkumiskielto on koettu Ranskassa aiemmin miehityksen aikana, ja silloin se oli voimassa yöaikaan. Nyt kodistaan saa poistua asioille vain kerran vuorokaudessa, korkeintaan tunnin ajaksi ja kilometrin etäisyydelle, itse täyttämänsä lupalapun kanssa. Sovellan määräystä joustavasti ja teen tuntikausien vaelluksia pitkin keväistä Pariisia, joka arkkitehdin aistein tuntuu ehtymättömältä aarreaitalta. Nyt jos koskaan on aikaa katsella arkkitehtuuria – keskiajalta tähän päivään.

Päivien myötä olen alkanut nähdä muutakin. Joka puolella näkyy katujen vierustoilla kodittomia patjoineen ja telttoineen, osa kerjää ruokakauppojen ovilla. Keskiajan Pariisi on läsnä tälläkin tavalla, jopa samoilla kaduilla. Uutisvideoista näen asunnottomien telttaleirejä ja romaniperheiden jätteistä kyhäämiä hökkelikyliä lähiöiden liepeillä.

Huhtikuun puolivälissä köyhimmissä, maahanmuuttajataustaisissa lähiöissä alkaa mellakoita. Media kertoo samalla tutkimuksesta, jonka mukaan poliisit tarkastavat tummaihoisia 11,5 kertaa useammin kuin valkoihoisia.[2] En näe missään tummaihoisia poliiseja. Pariisin kaupunginosat ovat jakautuneet paitsi varakkuuden myös etnisen taustan ja ihonvärin mukaan. Integraatiossa on jääty pahasti puolitiehen.

Asun samassa talossa asunnottomien kanssa, sillä taiteilijakeskuksen modernistisessa, vuonna 1965 valmistuneessa päärakennuksessa on kadun puolella pylväskäytävä, jonka kivilattialla nukkuu joka yö kymmeniä kulkureita. Juttelen erään kodittoman, nelikymppisen miehen kanssa. Hän on muuttanut Pariisiin Bulgariasta 20 vuotta sitten, työskennellyt rakennuksilla perinteisiä käsityötaitoja hallitsevana kirvesmiehenä, mutta jäänyt työttömäksi. Nyt hän elää kadulla.

Nousen ruokaostosten kanssa portaita ylös asuntooni, sillä hissejä ei ole virustartunnan pelossa lupa käyttää. Astun parvekkeelle, josta voi nähdä kaupungin siluetin ja vieressä virtaavan Seinen. Kahdeksalta illalla kuuluu taas taputuksia ja

kattiloiden takomista läheisiltä parvekkeilta, ja yhdeksältä Eiffel-torni sykkii valaistuna kannustaen jatkamaan kamppailua koronaviruksen tukahduttamiseksi.

Tutkijat varoittavat koronakriisin olevan vasta alkua, sillä eläinperäisten tartuntatautien moninkertaistuminen ja yltyminen pandemioiksi on seurausta luontoalueiden hävittämisestä ja pirstomisesta, biodiversiteetin köyhtymisestä ja sitä kautta entisestään kiihtyvästä ilmaston lämpenemisestä.[3]

Koronakriisiä seuraava jälleenrakennus antaisi mahdollisuuden irtautua uusliberalistisesta, jatkuvaan taloudelliseen kasvuun nojaavasta kestämättömästä kehityksestä ja luoda oikeudenmukaisempaa talousjärjestelmää – ennen kuin alkaa nousta isoja kapinoita. Jos koronapandemia muuttaa pysyvästi globaaleja talousrakenteita ja kulutuskäyttäytymistä, se tarjoaa samalla tilaisuuden alkaa rakentaa planeetan, sen luonnon ja ilmaston kannalta kestävämpää ja sosiaalisesti tasa-arvoisempaa, yhteistä maailmaa – ja se olisi suunta myös arkkitehtuurille ja kaupunkisuunnittelulle.

> Koronakriisi tuo esille myös asumisen eriarvoisuuden.

Astun aavemaisen tyhjään metrojunaan ja suuntaan kävelylle Vincennesin puistometsään Pariisin itäpuolelle. Puissa on jo lehdet, ja kevään kukinnot ovat kauneimmillaan. Tuntuu kuin olisi tullut taianomaiseen paratiisiin, pitkästä aikaa. Metsän siimeksessä näkyy kodittomien telttoja, ja nuotioilla valmistetaan ruokaa. Aika tuntuu pysähtyneen – tai paremmin kulkeneen oudosti jonnekin taaksepäin.

Lähteet:

[1] Raportteja eriarvoisuudesta: Oxfam.org.

[2] Violence flares in tense Paris suburbs as heavy-handed lockdown stirs explosive cocktail. 21.4.2020. Westminsterreport.com.

[3] Josef Settele ym.: COVID-19 stimulus measures must save lives, protect livelihoods, and safeguard nature to reduce the risk of future pandemics. 27.4.2020. ipbes.net/covid19stimulus.

Kodittomien leirit ovat tuttu näky koronakriisin tyhjentämässä Pariisin keskustassa.

HARRI HAUTAJÄRVI

Voittajaehdotus Lakes & Roses, näkymä.

Järviympäristöstä vetovoimaa Viinikanlahdella

Noin viiden vuoden kuluttua Tampereen Viinikanlahden jätevedenpuhdistamo puretaan ja alueelle aletaan rakentaa asuntoja, palveluja sekä rannoille satamia, virkistysalueita ja ulkoilureittejä.

Lakes & Roses, torinäkymä.

Tampereen kaupunki järjesti avoimen kansainvälisen kilpailun Viinikanlahden ranta-alueen suunnittelusta. Viinikanlahti on yksi Tampereen keskustan kehittämisohjelman kärkihankkeista. Kilpailualue sijaitsee Pyhäjärven rannalla keskustan eteläpuolella.

Kilpailu käytiin kahdessa vaiheessa yhteistyössä SAFAn ja Suomen maisema-arkkitehtiliiton kanssa. Kilpailun voitti tamperelainen Arkkitehtitoimisto NOAN ehdotuksellaan *Lakes & Roses.*

– Meille erityisen tärkeää oli muodostaa arkkitehtuurin keinoin kokonaisvaltainen ilme alueelle. Tämä vahvistaa paikkaidentiteettiä ja luo Tampereen keskustalle uuden eteläisen siluetin, kertovat Arkkitehtitoimisto NOANin osakkaat **Teemu Paasiaho**, **Janne Ekman** ja **Lassi Viitanen**.

Tavoitteena oli luoda kaupunkisuunnittelua ja maisema-arkkitehtuuria yhdistävä, omaleimainen kokonaisuus osana uudistuvaa ja laajenevaa Tampereen keskustaa. Ehdotusten tuli tarjota vetovoimaisia olemisen ja elämisen paikkoja ja vierailukohteita. Lisäksi korostettiin vahvaa identiteettiä sekä aikaa kestäviä ja resilienssiä kasvattavia suunnitteluratkaisuja.

Tavoiteltuihin tulevaisuuden kaupunkiympäristön ratkaisuihin nähden kilpailuehdotusten tarjonta oli melko ohutta. Jatkoon valituissa ehdotuksissa esitettiin kuitenkin lupaavia ajatuksia niin ekologisen kestävyyden kuin sosiaalisesti toimivan ympäristön kannalta.

Vedestä identiteettiä

Kilpailualue osoittautui vaikeaksi. Korttelirakenteelle ja viheryhteydelle jäi etenkin toisessa vaiheessa melko kapea alue. Parhaissa ehdotuksissa oli luotu veden ja rantapuiston läheisyyttä hyödyntävä kaupunkirakenne. Erilaisista korttelityypeistä parhaiksi osoittautuivat urbaania, selkeästi rajattua korttelia oivaltavasti varioivat mallit.

Parhaat ehdotukset onnistuivat täyttämään maisema-arkkitehtuurin tärkeimmät kriteerit, joita olivat ehdotuksen luonne osana järvimaisemaa, rantaviivan julkisuus, jatkuvuus, käsittely ja muotoilu sekä monipuoliset ja viihtyisät viheralueet. Lisäksi tärkeää oli huomioida riittävän leveä ja yhtenäinen ekologinen yhteys Hatanpään kulttuuriympäristöstä Iidesjärvelle. Vihreän ympäristön tuli jatkua kortteleihin ja katumaiseman olla laadukas.

Kilpailun toisessa vaiheessa parhaina ehdotuksina erottuivat *Lakes & Roses* ja *Pärske*. Kumpaankin oli luotu omaleimainen, paikkaan sopiva kaupunkirakenne ja toimiva verkosto liikkumiselle. Ehdotukset *Natural Alliance* ja *SoBa* vaikuttivat kärsineen eniten reunaehtojen tiukentumisesta.

Voitto perustui kokonaisuuden voimaan

Kilpailun voittanut ehdotus *Lakes & Roses* luottaa tunnetusti hyviin kaupunkisuunnittelun ratkaisuihin. Sen ansio ei ole yksittäisissä innovaatioissa vaan kokonaisuudessa, joka perustuu eläytyviin ja kestäviin suunnitteluratkaisuihin eri mittakaavoissa. Kaksi muotokieleltään erilaista korttelityyppiä erottuvat toisistaan sopivasti. Alueen sisäisen pääkadun suuntaaminen raitiovaunupysäkiltä Ratinan stadionia kohti toimii ja luo kevyelle liikenteelle oikoreitin keskustaan.

– Suunnitelma perustuu kolmeen lähtökohtaan: veden läsnäoloon kaupungissa, teollisen perinnön uuteen tulkintaan ja tulevaisuuden Tamperetta yhä vahvemmin leimaavaan korkeaan, tornimaiseen rakentamiseen, NOANin osakkaat avaavat.

Viherympäristö on sympaattista ja tulevaisuuteen kurkottavaa. Identiteettiä ja luonnetta muodostavat monimuotoiset ja dynaamiset ulkotilat. Vesi on tuotu maltillisesti osaksi kaupunkirakennetta kanava-altaan, melontalammen ja uimarannan avulla. Rannan muotoilu soljuu luontevasti, ja rantapuisto on yhtenäinen. Satama on sijoitettu keskeisesti, mutta se ei hallitse rantavyöhykettä liikaa. Pääaukion altaan muoto ja koko vaatii kehittämistä.

Lakes & Roses, iltanäkymä ja alhaalla suunnitelma.

> Vesi on tuotu maltillisesti osaksi kaupunkirakennetta kanava-altaan, melontalammen ja uimarannan avulla.

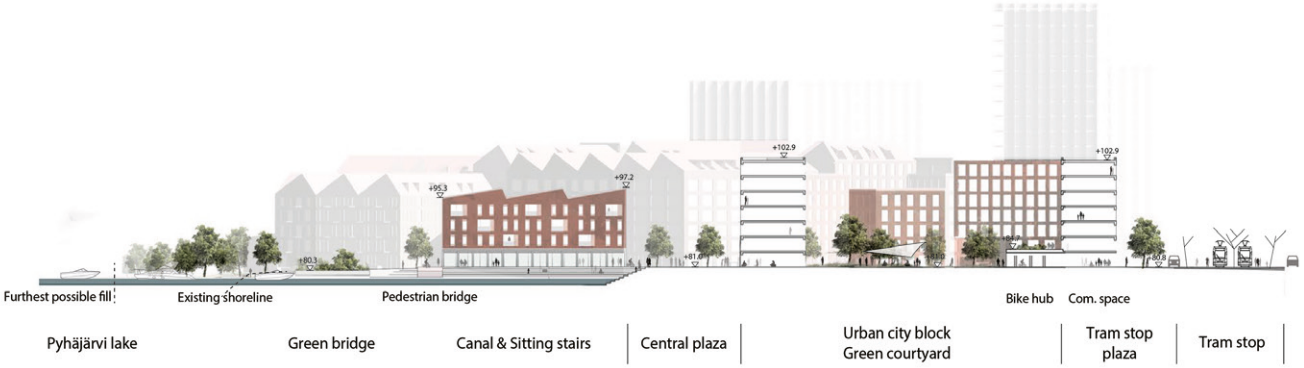

Lakes & Roses, leikkaus ja alhaalla viheryhteydet.

> Ehdotuksemme luo Tampereen keskustalle uuden eteläisen siluetin. – Teemu Paasiaho, Janne Ekman ja Lassi Viitanen

Viheralueilla on hierarkia: puoliyksityiset pihat avautuvat puolijulkisiin korttelipuistoihin, jotka johdattavat yleisille alueille ja rantapuistoon. Asuntojen maantasokerroksen tilat avautuvat puutarhaterasseille, jotka erityisesti kadun puolella elävöittävät julkista tilaa onnistuneesti.

– Alueelle on haluttu luoda vahva, tunnistettava hahmo. Arkkitehtoninen ilme, meidän tulkintamme alueen teollisesta perinnöstä, on tulevaisuudessa toivottavasti sellainen ikoninen juttu, josta Viinikanlahti tunnistetaan, osakkaat jatkavat.

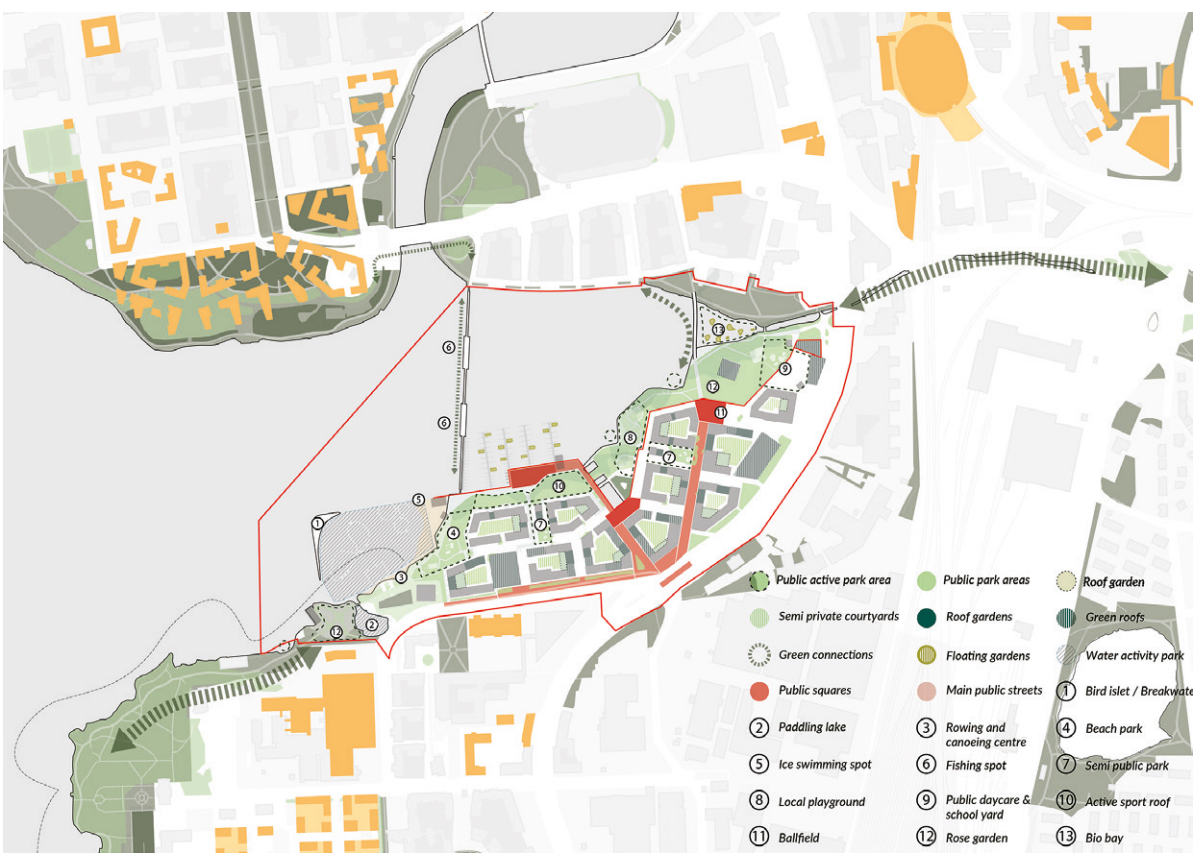

Ehdotus Pärske, siltanäkymä ja alhaalla ilta- ja puistonäkymät.

Muodosta pohja imagolle

Toisen palkinnon saaneessa ehdotuksessa *Pärske* järvi on tuotu osaksi kaupunkirakennetta erityisen monipuolisesti ja ansiokkaasti. Arkkitehtonisesti ja maisema-arkkitehtonisesti yhtenäinen kokonaisuus rakentuu kortteleiden ja rantavyöhykkeen aaltomaisen muodon varaan. Muoto luo vahvan imagon ja identiteetin. Jokaisesta korttelista avautuu järvinäköala ja yhteys rantaan. Ehdotus tuo erilaiset järven rantamiljööt, kuten saaret, lahdet, kanavan ja puropainanteen, osaksi kaupunkirakennetta poikkeuksellisen hyvin.

Rantapuisto on julkinen ja muodostaa toimivan ekologisen yhteyden. Puistotilojen hierarkia on luonteva ja leikkipaikat suojaisia. Miellyttävät viheralueet on mitoitettu melko napakasti, ja keskusaukio on erittäin onnistunut. Satamaa on jaoteltu kahteen osaan, mutta sen liittyminen Hatanpään alueelle ei välttämättä toimi. Pihat ovat pieniä ja vaikuttavat varjoisilta, ja pelastautumisen järjestelyt ovat paikoin haastavia. ▶

> Ehdotuksessa *Pärske* rantapuisto on julkinen ja muodostaa toimivan ekologisen yhteyden.

3. palkinto Greenikka, suunnitelma, katto- ja puistonäkymät.

Tekosaaria ja kanavia

Kolmannen palkinnon sai ehdotus *Greenikka*, jonka omaleimaisuus syntyy virkistyskäyttöön tarkoitetuista saarista ja rantapuistosta. Saarten ja rantapuiston vyöhyke luo identiteettiä ja tuo veden kaupunkirakenteeseen. Tekosaarten ja mantereen välissä on kapeita kanavia, lahdelma sekä pääaukioakseliin liittyvä kanava-allas. Viinikanlahti ei kunnolla erotu lahtena, vaan satama-alueet kaventavat sitä. Lisäksi soutu- ja kanoottikeskuksen ympäristössä ekologinen yhteys on kapeahko.

Kortteleissa on liitetty viisi-kuusikerroksisia rakennuksia matalampiin, rivitalomaisiin osiin. Ratkaisu tekee kortteleista monipuolisia ja avaa näkymiä. Ehdotus ei ole kuitenkaan onnistunut vakuuttavasti ratkaisemaan toiseen vaiheeseen annettua tavoitetta elävästä maantasokerroksesta siten, että kellarin rakentamisen aputilojen määrä olisi huomioitu realistisesti.

Neljännen palkinnon jakoivat kolme muuta jatkoon pääsyttä ehdotusta: *Divercity*, *SoBa* ja *Natural Alliance*. Kunniamaininnan saivat ensimmäisen vaiheen perusteella ehdotukset *Alloy*, *Archipelago* ja *Tampe-Ready 2034*.

Antti Lehto ja Pirjo Sirén

Palkitut kohteet

1. palkinto *Lakes & Roses*
Arkkitehtitoimisto NOAN
Tekijät: Teemu Paasiaho, Janne Ekman, Lassi Viitanen, Ville Reima
Avustajat: Samuli Saarinen, Caspar Åkerblom, Jaakko Heikkilä, Essi Nisonen

2. palkinto *Pärske*
Heikkinen & Kangasaho Arkkitehdit
Tekijät: Jonna Heikkinen, Tapio Kangasaho
Asiantuntijat: Annaleena Puska, Katariina Väänänen, maisema-arkkitehtuuri; Kalle Vaismaa, liikenne

3. palkinto *Greenikka*
Arkkitehdit MY
Tekijät: Kimmo Ylä-Anttila, Antti Moisala
Avustajat: Anni Kauhanen, Tiia Kuisma, Ella Kylä-Kause, Olli Laine, Sannamari Lankia, Eetu Lehmusvaara, Mika Mathlin, Mirjami Myllymäki, Antero Rummukainen, Samppa Saarivirta, Ella Salminen

Jaettu 4. palkinto *Divercity*
Tekijä: Timo Veijonsuo

Jaettu 4. palkinto *Natural Alliance*
MASS Lab, tekijät: Duarte Fontes, Diogo Rocha, Lourenço Rodrigues
Pöyry Finland, tekijät: Liisa Palen-Alopaeus, Maria Kaustara
MASS Lab, avustajat: Giacomo Cruciani, Marcel Znidaric, Juan Arredondo, Afonso Cabral, Helena Guedes

Jaettu 4. palkinto *SoBa*
Mandaworks, työryhmä: Martin Arfalk, Patrick Verhoeven, Maria Gregorio Puig, Cyril Pavlu, Lesnie Norris, Francesca Savio, Andrei Deacu

Jaettu 4. palkinto, Divercity.

Jaettu 4. palkinto, SoBa.

Jaettu 4. palkinto, Natural Alliance.

Kunniamaininnan saivat ehdotukset Alloy, Tampe-Ready 2034 ja Archipelago (kuva).

Kunniamaininta *Alloy*
Tekijät: Edgars Racins, TIENO Arkkitehdit; Janne Leino, TIENO Arkkitehdit; Tuomas Helin

Kunniamaininta *Archipelago*
Arkkitehtuuritoimisto B&M: Jussi Murole, Daniel Bruun, Marta de Abreu Hartman, Kwangsun Kang, Blake Neumann, Daniel Burneo, Alisa Kurganova, Arvind Ramachandran, Niko Talvitie, Kristaps Kleinbergs, Heidi Peura, Tuomas Seppänen
LOCI maisema-arkkitehdit: Pia Kuusiniemi
WSP Finland: Jouni Ikäheimo

Kunniamaininta *Tampe-Ready 2034*
Tekijä: Henry Kouva, Lukkaroinen Arkkitehdit

Palkintolautakunta

Tampereen kaupunki: Anna-Kaisa Heinämäki, apulaispormestari (pj. 16.9.2019 saakka); Jaakko Stenhäll, apulaispormestari (pj. 17.9.2019 alkaen); Aleksi Jäntti, apulaispormestari; Teppo Rantanen, johtaja; Mikko Nurminen, johtaja; Tero Tenhunen, hankejohtaja; Minna Seppänen, hankekehityspäällikkö; Elina Karppinen, asemakaavapäällikkö; Anna Levonmaa, erikoissuunnittelija; Ari Vandell, suunnittelupäällikkö; Virpi Ekholm, kiinteistöjohtaja; Minna Minkkinen, kaupunginhallituksen jäsen; Pekka Salmi, kaupunginhallituksen jäsen
SAFA-tuomarit: Helle Juul, arkkitehti MAA; Antti Lehto, arkkitehti SAFA
MARK-tuomari: Pirjo Sirén, maisema-arkkitehti MARK

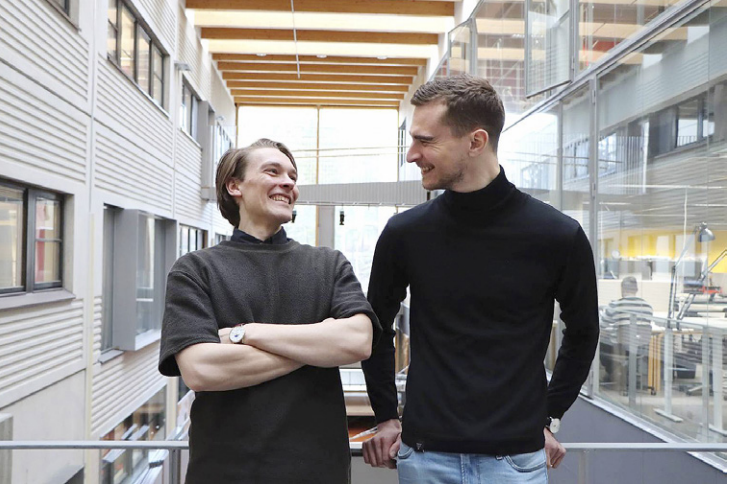

Aleksi Kraama (vas.) ja Eero Kuokkanen.

> Opiskelija-asunnon ei tarvitse tuntua nukkumayksiköltä vaan kodilta.
> – Eero Kuokkanen

Hervantaan nousee opiskelijoiden puukerrostaloja

Opiskelijat suunnittelivat ideakilpailussa opiskelija-asumista Tampereelle. Voittajaehdotuksessa kohtaavat suomalainen luonto sekä urbaani ja kehittyvä kaupunkimaisema.

Opiskelijoiden ideakilpailun järjestivät Tampereen yliopiston arkkitehtuurin yksikkö ja Tampereen opiskelija-asuntosäätiö (TOAS). Kilpailun voittivat arkkitehtuurin opiskelijat **Aleksi Kraama** ja **Eero Kuokkanen** suunnitelmallaan *Lumipuu*, joka on kahden puukerrostalon kokonaisuus.

Suunnitelmien teko oli pakollinen osa arkkitehtiopiskelijoiden kurssisuoritusta. Halukkaat saivat lisäksi jättää suunnitelmansa kilpailuun.

– Ainakin meille kilpailu toi lisämotivaatiota. Kurssiohjelmassa ei vielä kerrottu, että voittanut suunnitelma myös toteutetaan, kuulimme tästä vasta palkintojenjaossa. Tämä on meille suurin palkinto, Eero Kuokkanen toteaa.

Aleksi Kraaman mukaan kaksikko tunsi jo varhaisessa vaiheessa luonnostelua, että idea alkoi kehittyä oikeaan suuntaan.

– Olemme Eeron kanssa tehneet muitakin suunnitelmia yhdessä, mutta oli erityisen hienoa, että juuri tämä työ palkit-

tiin. Työskentely oli hyvin luonnollista ja sujuvaa. Olemme siinä vaiheessa opintoja, että voimme sisällyttää luonnoksiin jo paljon oppimiamme asioita.

Kraama ja Kuokkanen ovat neljännen vuoden opiskelijoita, joiden opinnot alkavat kääntyä loppusuoralle. Hervannan puukerrostaloprojekti saattaa hyvinkin olla kaksikon diplomityön aihe.

Luonto ja kaupunki kohtaavat

Palkintolautakunta totesi voittoisan suunnitelman olevan kokonaisuudessaan varmaotteisesti ja taitavasti esitetty puukerrostaloratkaisu.

– Rakennusten julkisivujen yleishahmo on valoisan kepeä ja puuarkkitehtuuria ilmentävä. Valkoisen puupinnan ja luontaisen puuväripinnan kontrastinen käsittely on vähäeleistä, klassisen hienostunutta ja tyylikästä. CLT-tilaelementtimoduulisuunnittelu on kustannustehokkaasti ja uskottavasti esitetty. Ratkaisussa yhteistilat on jäsennelty ja ratkaistu onnistuneesti. Kilpailuedotus on pienin muutoksin hyvinkin toteutuskelpoinen, ratkaisua perustellaan.

Suunnitelmassa yhdistyvät luonto ja urbaani asuminen. Myös opiskelijaelämään kuuluva sosiaalisuus haluttiin tuoda mukaan suunnittelun lähtökohdaksi.

Luontokokemusta on tuotu suunnitelmaan siten, että sisään ja ulos astuessaan asukas näkee luontomaisemaa. Rakennukset nousevat nykyisellään lähes koskemattomaan luontoon. Raitiovaunun valmistumisen myötä luontoon sekoittuu nykyaikainen kaupunkimaisema.

Arkkitehtiopiskelijat halusivat myös haastaa perinteisiä näkemyksiä opiskelija-asumisesta. Vaikka rakennukset toteutetaan tarkkaan laaditulla budjetilla, ei asumisviihtyvyydestä tarvitse tinkiä.

– Lähtökohtana oli asumismukavuus ja kokemuksellisuus. Monilla on valmiina jonkinlainen ennakkokäsitys siitä, millaista halpa opiskelija-asuminen on. Meidän mielestämme tämän ei tarvitse tarkoittaa huonolaatuista. Asumisen laatuun voidaan panostaa arkkitehtuurin keinoin. Opiskelija-asunnon ei tarvitse tuntua nukkumayksiköltä vaan kodilta, Kuokkanen sanoo.

Voittoisat suunnitelmat toteutetaan

Vastaava kilpailu järjestettiin myös Oulun yliopistossa ja Aalto-yliopistossa. Yhteinen lähtöajatus oli, että voittoisat suunnitelmat myös toteutetaan.

TOASilla tahdotaan, että Aleksi Kraama ja Eero Kuokkanen olisivat mukana koko projektin ajan ja tekisivät arkkitehtisuunnitelman. Pääsuunnittelijoina he eivät voi toimia, koska eivät ole vielä valmistuneet.

Hankekehitys siirtyy TOASin vastuulle. TOASin hankekehitysjohtaja **Juhani Puhakka** kertoo, että TOAS aikoo hakea hankkeelle ARAlta erityisryhmien investointirahoitusta. Tavoitteena on, että käyttöönotto tapahtuisi elokuussa 2021 samaan aikaan raitiovaunun liikennöinnin alkamisen kanssa.

– Tilaajan näkökulmasta täytyy ottaa huomioon se, että toteutusvaiheessa ulkoasuun tulee aina joitain muutoksia. Mutta me olemme kyllä sitoutuneet arkkitehtoniseen kuvaan, eli pyrimme toteuttamaan suunnitelman sellaisena kuin se nyt on, Puhakka sanoo.

Jaakko Kinnunen

Puukerrostalot nousevat aivan valmisteilla olevan ratikkalinjan viereen.

HAVAINNEKUVAT: ALEKSI KRAAMA JA EERO KUOKKANEN

RIL-SAFA TULEVIA KOULUTUKSIA

PÄÄSUUNNITTELIJAN AJANKOHTAISPÄIVÄ

4.6.2020, Webinaari

8.10.2020, Tampere

ril.fi/psajankohtais

KORKEA RAKENTAMINEN 2020

3.11.2020, Helsinki

ril.fi/korkea2020

VUOROVAIKUTUSTAIDOT

19.11.2020, Helsinki

ril.fi/vuorovaikutus

PÄÄSUUNNITTELIJAKOULUTUS 19*

LOPPUUNMYYTY

Koulutus alkaa 25.-26.8.2020, Helsinki

ril.fi/ps19

PÄÄSUUNNITTELIJAKOULUTUS 20*

Koulutus alkaa 16.-17.3.2021, Helsinki

ril.fi/ps20

LISÄTIEDOT VERKOSTA TAI

erityisasiantuntija **Pia Selroos**, pia.selroos@safa.fi, 041 528 2952

koulutussuunnittelija **Elina Rantakallio**, elina.rantakallio@ril.fi, 050 520 1168

ril SAFA

ARKKI
TEHTUURI
KILPAILUT

KILPAILUKALENTERI

YLEISET KILPAILUT

9.1.2020 – **28.5.2020**	Turun Linnanniemen kansainvälinen ideakilpailu
8/2020 – 11/2020	Sara Hildénin taidemuseo

SISÄÄN JÄTETYT YLEISET KILPAILUT

18.12.2019 – 31.3.2020	Tampereen opiskelija-asuntosäätiön Vanha Domus
17.6.2019 – 25.10.2019	Itä-Helsingin keskusta

KUTSUKILPAILUT

15.1.2020 – 28.4.2020	Uusi Lagmansgårdenin koulukoti
12.2.2020 – 5.5.2020	Katajanokan Silmu
24.2.2020 – 22.5.2020	Kontulan keskusta
6/2020 – 10/2020	Kruunuvuorenrannan palvelukortteli, hankintailmoitus 5/2020

MUUT KILPAILUT

3/2020 – **5/2020**	Hyytiälän metsäasema, kilpailullinen neuvottelumenettely
4.2.2020 – **29.5.2020**	Kalasataman Nihdin kortteli, tontinluovutuskilpailu
26.2.2020 – **5.6.2020**	Kemin keskusta, opiskelijakilpailu
3/2020 – **9/2020**	Kuninkaantammen koulu ja päiväkoti, kilpailullinen neuvottelumenettely

JULKISET HANKINNAT

HILMA	*www.hankintailmoitukset.fi*
SIMAP	*simap.ted.europa.eu*

Lisätietoja ***safa.fi/kilpailut***

Katse kohti valoa

Marjut Kauppinen on perustajaosakas Imaditdin Kauppinen Viiri Arkkitehdeissa, jonka yhtenä vahvana toimialana on hotellisuunnittelu. Kauppinen toimii myös Kruunuvuorenrannan valotaiteen koordinaattorina.

PAAVO MOILANEN

Millaisista asioista olet arkkitehtuurissa kiinnostunut?

– Arkkitehtina olen hyvin käytännöllinen. En ole esimerkiksi kiinnostunut alan tutkimuksista niiden itsensä takia, vaan tutkimuksia seuraamalla haluan ymmärtää paremmin suunnittelua.

Opiskeluaikana innostuin vanhojen rakennusten uudelleenkäytöstä ja korjauksesta. Vanhojen rakennusten säilyttäminen tuntui merkitykselliseltä, vaikka niiden alkuperäinen käyttötarkoitus olisi vanhentunut. Siinä oli myös riittävästi haastetta.

Merkittävä käänne tapahtui valmistumiseni jälkeen, kun tein omassa toimistossani muiden suunnittelutöiden ohella näyttelysuunnittelua. Sen myötä kiinnostuin valaistuksen mahdollisuuksista ja rupesin pohtimaan, mitä se tarkoittaa arkkitehtuurin skaalassa. Aloin tarkkailla tiloja, jotka jäävät rakennusten väliin.

Päädyin Helsingin Energialle valaistusarkkitehdiksi ja pääsin kunnolla perehtymään valaistussuunnitteluun. Myöhemmin työskentelin valaistusasioiden parissa muun muassa Sitossa (nyk. Sitowise). Perustamani toimisto sai vuonna 2011 toimeksiannon auttaa kaavoittaja-arkkitehteja valaistukseen liittyvien kilpailujen organisoimisessa. Se johti siihen, että päädyin Kruunuvuorenrannan valotaiteen koordinaattoriksi.

> Valaistuksen ei tarvitse olla samanlainen jokaisena vuoden- ja vuorokaudenaikana.

Kuinka hyvin Suomessa on mielestäsi huomioitu valaistuksen mahdollisuudet?

– Koko ajan paremmin. Eri tahot ovat jatkuvasti tietoisempia niistä, ja esimerkiksi kaupunkien kaltaiset suuret toimijat ovat alkaneet pohtia eri näkökulmia valaistukseen. Jyväskylä on ollut edelläkävijä, sillä siellä on ollut valokoordinaattori jo yli kymmenen vuotta. Lisäksi Oulussa on tehty yliopistotutkimusta valaistuksen arkkitehtonisesta ja kaupunkikuvallisesta näkökulmasta.

Uusissa ympäristösuunnitteluhankkeissa valaistus tuntuu olevan yhtä keskeinen osa suunnittelua kuin esimerkiksi katusuunnittelu. Kun hyviä valaistusratkaisuja näkee paljon toteutettuna, myös rakennuttajat ja suunnittelijat osaavat ottaa valaistuksen paremmin huomioon.

Tärkeää on myös valaistuksen ohjaus, sillä valaistuksen ei tarvitse olla samanlainen jokaisena vuoden- ja vuorokaudenaikana. Valaistuksella voidaan ohjata ihmisten käyttäytymistä. Esimerkiksi valojen himmentäminen jollain alueella tiettyyn hetkeen mennessä antaa viestin, että paikalta on syytä poistua. Valaistussuunnitelmalle voi siis luoda käsikirjoituksen, jossa valaistus muuttuu ympäröivien olosuhteiden mukaan.

Millä tavalla koronaviruksen aiheuttama kriisi on vaikuttanut omaan toimistoosi ja sen toimintatapoihin?
– Todella dramaattisesti. Toimistomme on erikoistunut hotellisuunnitteluun, joten koronakriisi keskeytti monta suunnitteluprosessia. Suurimmat hotellisuunnitteluhankkeemme siis siirtyivät tulevaisuuteen. Meillä on osaamista esimerkiksi korjausrakentamisesta ja asuntosuunnittelusta, joten ei tämä isoista muutoksista huolimatta ihan kokonaan vienyt jalkoja alta.

Etäkokoukset ovat lisääntyneet, ja olen erityisen ihastunut Teams-sovelluksessa pidettäviin palavereihin. Ne ovat selkeitä ja mukavia, kaikki ovat ajoissa paikalla ja keskittyvät asiaan. Kokoukset myös kestävät juuri niin kauan kuin niihin on varattu aikaa. Toivon, että tulevaisuudessakin palaverit toteutetaan tällä tavalla.

Miten uskot koronakriisin heijastuvan hotellien ja muiden rakennusten piirteisiin kriisin jälkeen?
– Hotelleissa luultavasti korostuvat turvalliset elämykset, selkeät kokonaisuudet ja yhdessäolon mahdollisuudet. Arkkitehtuurin kannalta tämä tarkoittaa sitä, että tilojen ja niiden valaistuksen täytyy olla harmonisia ja helposti hyväksyttäviä. Elämysten täytyy olla jollain tavalla kokijan hallittavissa. Lisäksi paikallisuutta todennäköisesti kaivataan enemmän.

Olen ollut jo ennen koronakriisiä sitä mieltä, että asuinrakennuksiin tulisi suunnitella tiloja, joita voi käyttää vierashuoneena, työtilana tai juhlahuoneena. Hankkeissani olen havainnut, että tällaisia tiloja kaivataan rakennuksiin. Jos koronakriisi voi tätä jollain tavalla edesauttaa, niin olen todella tyytyväinen.

Miten koronakriisi on muuttanut omaa elämääsi?
– Arkipäivän arvostus on noussut aivan hirveästi, kun on täytynyt pohtia sairastumisriskiä ja toimintatapoja, joilla sairastumisen voi välttää. Voin kyllä toimia näinkin, mutta arvostan nykyisin suunnattomasti sitä, että olisi tavanomaisia haasteita ja voisi olla normaalissa vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa. Kriisin ansiosta osaan jatkossa varmaankin olla realistisempi aikataulujen suhteen ja kykenen myös kieltäytymään joistain asioista.

Taavi Lindfors

NUSSER
Dessau

kalusteet.elpac.fi

010 219 0716 | myynti@elpac.fi

Toimistoihin kaivataan rakennussuunnittelijoita

SAFAn ammattipoliittinen jaos toteutti toista kertaa kyselyn arkkitehtitoimistojen osaamis- ja resurssihaasteista. Toimistoista valtaosa on aikeissa rekrytoida osaajia rakennussuunnittelun tehtäviin.

Kysely lähetettiin helmikuussa ennen poikkeusaikaa ATL:n jäsentoimistoille ja SAFAn ammatinharjoittajille. Vastauksia saatiin yhteensä 73 kappaletta.

Vastanneiden toimistojen kokojakauma vastasi suomalaisten arkkitehtitoimistojen jakaumaa. Suurin osa kyselyyn vastanneista toimistoista sijaitsi pääkaupunkiseudulla (60 %). Seuraavaksi suurimmat vastaajakeskittymät olivat Oulun, Tampereen ja Turun seudut, jokainen reilulla 10 %:n osuudella.

Koulutusta ja rekrytointeja

Kyselyssä selvitettiin, miten toimistot aikovat vastata tuleviin osaamis- ja resurssitarpeisiinsa. Vastaajista yli 70 % mainitsi työntekijöiden kouluttamisen. Yli puolet ilmoitti myös rekrytoivansa uusia työntekijöitä. Vain alle 10 % vastasi, ettei toimistolla ollut tällä hetkellä tarpeita resurssien tai osaamisen kehittämiseen.

Vastauksissa näkyi alalla jatkuva täystyöllisyys. Toimistojen osaamis- ja resurssitarpeissa ei ollut tapahtunut muutosta sitten edellisen kyselyn: myös vuonna 2017 yli 65 % aikoi kouluttaa työntekijöitä ja yli 50 % rekrytoida uusia osaajia.

Työntekijöiden tunnistettavat osaamisalat

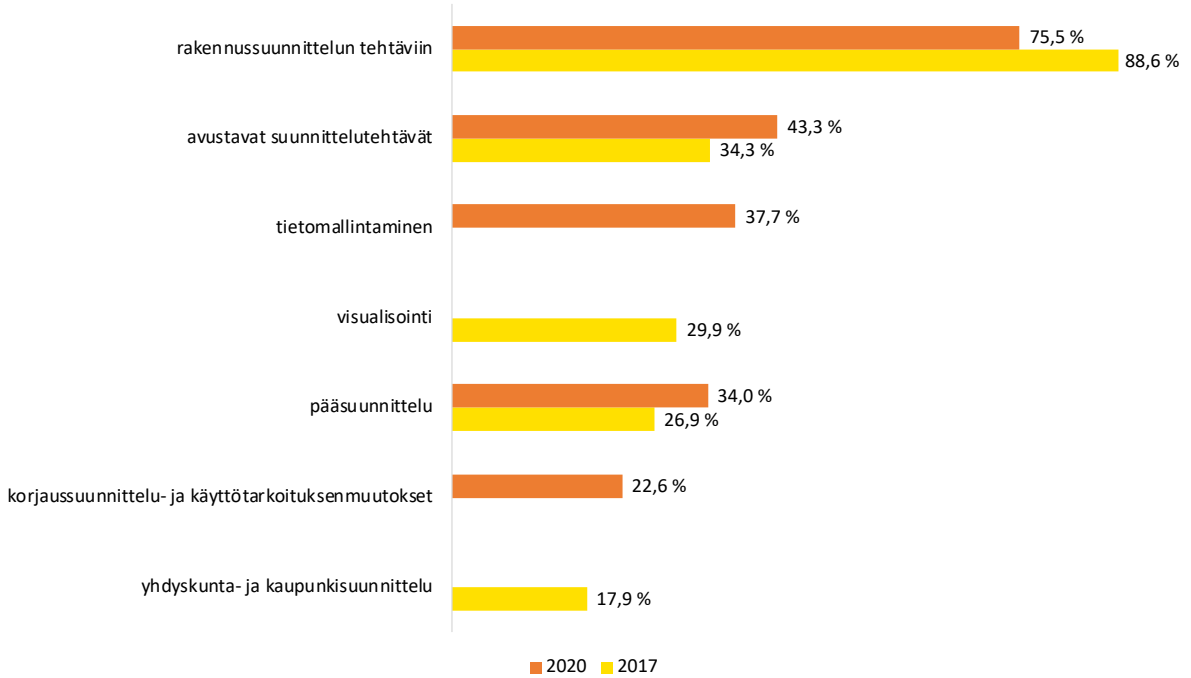

Osaajia rakennussuunnitteluun

Kyselyyn vastanneista toimistoista valtaosa (75,5 %) suunnitteli rekrytoivansa osaajia rakennussuunnittelun tehtäviin. Seuraavaksi tärkeimmiksi osaamisaloiksi tunnistettiin avustavat suunnittelutehtävät (43,3 %), tietomallintaminen (37,7 %), pääsuunnittelu (34,0 %) sekä korjaussuunnittelu ja käyttötarkoituksen muutokset (22,6 %).

Myös kolme vuotta aikaisemmin lähes 90 % vastanneista toimistoista oli rekrytoimassa uusia työntekijöitä nimenomaan rakennussuunnittelutehtäviin. Toiseksi eniten osaajia kaivattiin tällöin korjaussuunnitteluun ja käyttötarkoituksen muutoksiin (34,3 %).

Kyselyssä selvitettiin myös, mihin tehtäviin tulevaisuudessa tarvitaan erityisesti arkkitehtien ammattitaitoa. Tärkeimmiksi tehtäviksi nousivat rakennussuunnittelu (84,8 %) ja pääsuunnittelu (83,3 %). Arkkitehtien osaamista kaivattiin myös korjausrakentamisen ja käyttötarkoitusten muutosten suunnitteluun (72,7 %), projektinjohtamiseen (63,6 %) sekä kaupunki- ja yhdyskuntasuunnittelun tehtäviin (62,1 %).

Selkeät muutostrendit

Avovastauksissa pyydettiin arvioimaan, mitkä muutostrendit vaikuttavat eniten toimiston toimintaan tulevaisuudessa. Esiin nousi kaksi selkeää kokonaisuutta: kestävä kehitys ja digitalisaatio.

Kestävään kehitykseen kuuluivat muun muassa ilmastonmuutoksen, ympäristötietoisen rakentamisen, energiatehokkuuden, kiertotalouden ja materiaalitehokkuuden synnyttämät uudet erityisosaamis- ja rekrytointitarpeet. Digitalisaation nähtiin liittyvän erityisesti suunnittelun digitalisoitumiseen, tietomallintamiseen ja visualisointiin. Myös niiden katsottiin luovan osaamis- ja resurssitarpeita arkkitehtitoimistoissa.

Tarvitaan selvitys työvoimatarpeesta

Kyselyn tuloksissa näkyvä pitkään jatkunut arkkitehtipula ei koske vain arkkitehtitoimistoja vaan myös muuta yksityistä ja kuntasektoria. Tämä kysely yhdessä SAFAn tekemien muiden selvitysten kanssa alleviivaa tarvetta kasvattaa arkkitehtien määrää Suomessa.

SAFA antoi maaliskuussa opetus- ja kulttuuriministeriölle lausunnon, joka koski Turun ammattikorkeakoulun hakemaa rakennusarkkitehti (AMK) -koulutusvastuuta. Lausunnossa korostetaan, että ennen rakennussuunnittelun koulutuspaikkojen lisäämistä tai uusien koulutusvastuiden myöntämistä opetus- ja kulttuuriministeriön tulisi tehdä kattava selvitys rakennussuunnittelun työvoimatarpeesta. Tässä selvityksessä pitäisi huomioida niin nykyisen ammattikorkeakoulutuksen kuin yliopistokoulutuksen tuottamat osaajat ja heidän sijoittumisensa kentälle.

> Yli puolet ilmoitti rekrytoivansa uusia työntekijöitä.

Osaamis- ja resurssikyselyssä kartoitettiin arkkitehtitoimistojen näkemyksiä myös valmistuvien rakennusarkkitehtien merkityksestä työvoimana – näitä vastauksia on käsitelty SAFAn verkkosivuilla huhtikuussa julkaistussa artikkelissa.

Pia Selroos
SAFAn erityisasiantuntija

Kyselyn vastaukset löytyvät kokonaisuudessaan SAFAn verkkosivuilta: www.safa.fi

Toimistojen työntekijämäärät

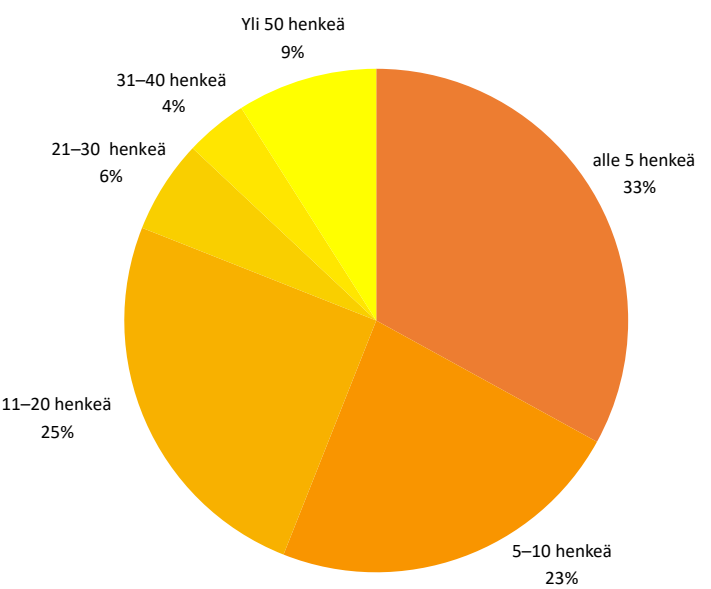

KOKO-kassan ohjeet

Oletko KOKO-kassan jäsen? Jos joudut lomautetuksi tai jäät työttömäksi kassan jäsenenä, voit saada ansiosidonnaista päivärahaa.

Koronan aiheuttaman poikkeustilanteen vuoksi voit halutessasi lähettää ensimmäisen päivärahahakemuksesi KOKO-kassaan jo yhden viikon kuluttua lomautuksen tai työttömyyden alusta. Normaalitilanteessa ensihakemus lähetetään vasta kahden viikon kuluttua.

Jos et ole vielä jäsen, huomioi, että KOKO-kassaan tulee tällä hetkellä paljon uusia jäsenhakemuksia, joten jäsenrekisterissä on jonoa. Jos täytät jäsenyyden edellytykset, alkaa jäsenyytesi siitä päivästä, jolloin jäsenhakemuksesi on vastaanotettu KOKOssa.

Lisää tietoa KOKO-kassan sivujen Ajankohtaista-osiosta: kokokassa.fi/ajankohtaista

Oma Luottamusmies -palvelusta tukea ylemmille toimihenkilöille

Akavalaisten liittojen yhteinen neuvottelujärjestö YTN on tuottanut verkkoon Oma Luottamusmies -palvelun (omaluottamusmies.fi). Palvelun tarkoituksena on tukea ylempiä toimihenkilöitä työelämän tilanteisiin liittyvissä kysymyksissä. Palvelusta löydät luotettavan ja selkeän vastauksen mieltä askarruttaviin kysymyksiin.

Jokaisen uralla tulee vastaan erilaisia muutos-, kriisi- tai kehitystilanteita, joissa on tarvetta selkeälle tiedolle toimintatavoista ja mahdollisuuksista. Oma Luottamusmies vastaa korkeasti koulutettujen työelämätiedon tarpeeseen erilaisissa tilanteissa.

Sivustolta löytyy kattavaa työsuhdetietoa mm. työsopimuksista, määräaikaisuudesta, vapaista ja lomista, työpaikkakiusaamisesta sekä eri syistä työsuhteen päättymiseen.

Sivustolta löytyy myös testejä ja työkaluja mm. oman työssäjaksamisen tunnistamiseen. Omaa osaamistaan voi testata aiheista työsopimus ja laiton irtisanominen.

Teekkarin työkirjasta parhaat työkalut työnhakuun

Mistä löydän töitä? Vastauksia tähän ja muuta hyödyllistä tietoa on koottu TEKin Työkirja-verkkosivulle tektyokirja.fi. Sivu tarjoaa myös työnhaun materiaaleja, vinkkejä työhaastatteluun ja neuvoja työsopimuksen kirjoittamiseen kaikille tekniikan alan opiskelijoille.

Sivustolta voi ladata vuoden 2020 Teekkarin työkirjan. Opas sisältää kaiken oleellisen työnhausta ja urasuunnittelun perusteista. Työkirja sisältää nopeasti etsittävää faktatietoa ja mielenkiintoisia artikkeleita. Siitä löytyy myös tärkeimmät työnhaun työkalut, apua uran visiointiin, työvälineitä omien vahvuuksien tunnistamiseen sekä sisältöä vapaa-ajalle.

TEM-tilastot

Maaliskuun lopussa työ- ja elinkeinoministeriön tilastojen mukaan työttöminä oli 88 arkkitehtia, lomautettuina 14, työllistettyinä 9 ja työssä yleisillä markkinoilla 56.

aktor mentori

Kaipaatko apua urasi suunnittelussa tai vahvuuksiesi tunnistamisessa?

Pohditko kenties uusia mahdollisuuksia arkkitehdin työssäsi?

Tai haluaisitko jakaa kokemuksiasi arkkitehtina toimimisesta?

Vaihtaa ajatuksia ja kuulla erilaisia näkökulmia ammatinharjoittamisesta eri rooleissa?

SAFAn mentorointipilotti

Hae mukaan 8.6. mennessä – ohjelma käynnistyy syksyllä 2020

Hakuaika mentorointiohjelman pilottiin on nyt käynnissä. Mukaan hakeneille ilmoitetaan viikolla 25 onko sopivaa paria löytynyt. Täytä lomake verkossa 8.6. mennessä.

Pilotti käynnistyy syksyllä 2020 yhteisellä aloitustapahtumalla. Tapahtumaan voi osallistua ja mentorointia voi toteuttaa myös etänä. Pilotti päättyy toukokuussa 2021.

safa.fi/mentorointi

Painettu lehti säilyttää suosionsa

Arkkitehtiuutisten ja *Arkkitehti*-lehden lukijatutkimus toteutettiin maalis-huhtikuussa verkkokyselynä. Osa lukijoista sai kutsun vastata *au:n* kyselyyn, osa *ARKin*. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää lukijoiden kokemuksia ja mielipiteitä lehtien sisällöistä, formaateista ja kiinnostavuudesta. Tutkimuksen toteutti Taloustutkimus Oy.

au tarjoaa tietoa, jota ei muualta saa

Arkkitehtiuutisten kysely lähetettiin 1 800 henkilölle. Heistä kyselyyn vastasi 207 henkilöä eli noin 11 %.

Arkkitehtiuutiset on hyvin luettu lehti: kolme neljästä ilmoitti lukevansa jokaisen numeron. Lukemiseen enemmistö vastaajista käytti aikaa puolen tunnin molemmin puolin. Vastauksissa näkyivät ruuhkavuodet: erityisesti 35–55-vuotiaat käyttivät lukemiseen alle puoli tuntia.

Syinä lehden lukemiseen erottuivat pysyminen kärryillä siitä, mitä arkkitehtien piirissä tapahtuu (74 %), sekä se, että lehti tarjoaa tietoa, jota ei muista lähteistä saa (60 %).

Lehti koettiin kaikissa ikäryhmissä tärkeäksi: vähintään melko tärkeä se oli 80 %:lle kaikista vastaajista. Puolet vastaajista säilytti lehden, puolet ei. Painettu lehti oli silti huomattavasti luetumpi (89 %) kuin näköislehti verkossa.

Lehden sisällöistä yli puolia vastaajista kiinnostivat ajankohtaiset ilmiöt, kilpailu-uutiset ja haastattelut. Noin kolmannes piti kiinnostavina ammatissa-sarjaa, pääkirjoitusta, tapahtumauutisia sekä kolumnia. Jäsenasiat koki kiinnostaviksi 18 % vastaajista. Kaikkia sisältötyyppejä luettiin mieluiten painetusta lehdestä. Lievänä poikkeuksena tästä olivat jäsenasiat, joita seurattiin myös SAFAn verkkosivuilta tai uutiskirjeestä.

SAFAn verkkosivuilla vierailtiin muutamia kertoja kuussa tai harvemmin. Verkkosivut koki vähintään melko hyödyllisiksi 60 % vastaajista. Yli puolet vastaajista arvioi verkkosivujen ulkoasun ja visuaalisuuden sekä sisällön kiinnostavuuden vähintään melko hyväksi. Rakenteen selkeydessä ja tietojen löydettävyydessä koettiin sen sijaan puutteita.

Kolmasosa vastaajista seurasi jotakin SAFAn tai *au:n* sosiaalisen median kanavaa. Vastauksissa oli hajontaa ikäryhmän mukaan: alle 35-vuotiaista mitään somekanavaa ei seurannut 42 %, kun taas yli 65-vuotiaissa vastaava osuus oli 78 %.

> *au* on hyvin luettu lehti: kolme neljästä ilmoitti lukevansa jokaisen numeron.

Mistä luet mieluiten seuraavia sisältötyyppejä

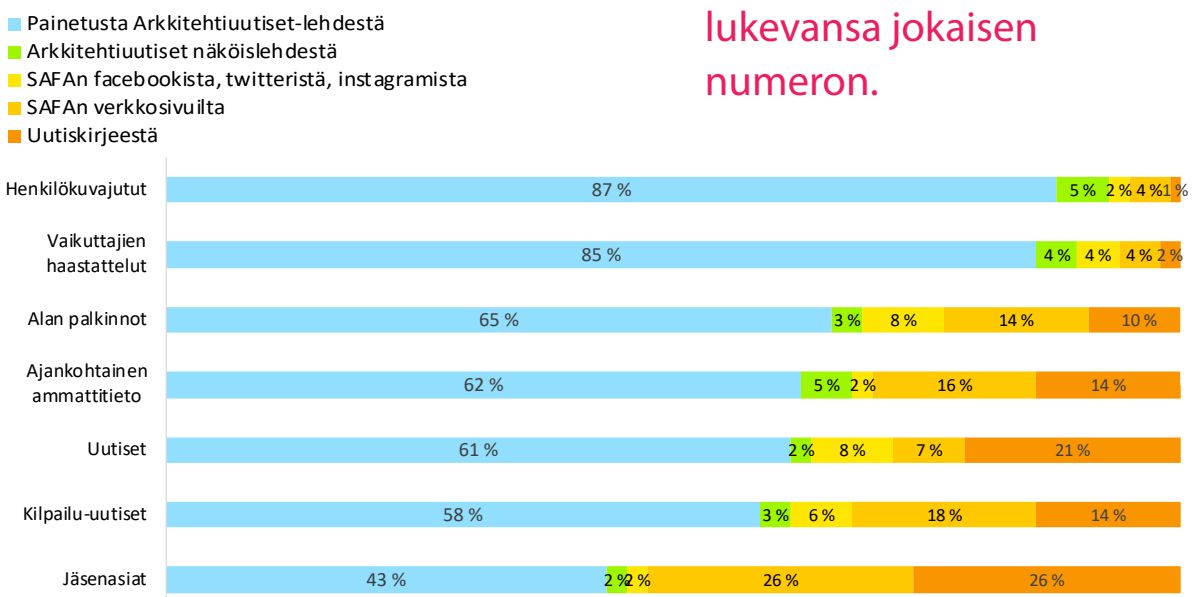

Kohde-esittelyjä *ARK*in lukijoille

Myös *Arkkitehti*-lehden kysely lähetettiin 1 800 henkilölle. Siihen vastasi 270 henkilöä eli 15 % kyselykutsun saaneista.

Arkkitehdin jokaisen numeron luki 63 % vastaajista. Vastauksissa oli runsaasti hajontaa ikäryhmittäin: yli 65-vuotiaista jokaisen numeron luki 83 %, kun taas 35–65-vuotiaiden ryhmissä luku sijoittui 50 %:n ympärille. Lehden lukemiseen käytettiin aikaa pääosin noin puoli tuntia.

Suosituimpia syitä lehden lukemiseen olivat ajankohtaisten projektien ja laadukkaiden arkkitehtuurikuvien esitteleminen (74 %), pysyminen kärryillä siitä, mitä arkkitehtuurin piirissä tapahtuu (69 %), sekä se, että lehti tarjoaa tietoa, jota ei muista lähteistä saa (52 %).

Selkeästi tärkeimmäksi sisällöksi lehdessä koettiin arkkitehtuurikohteiden esittely (87 %). Seuraavaksi tärkeimpinä pidettiin kansainvälisiä esimerkkejä (41 %) ja ajankohtaisia ilmiöitä (35 %). Kiinnostavimpien aihealueiden kolmen kärkeen ilmoituksista arvioitiin rakennustuotteet (70 %), kalusteet ja sisustus (63 %) sekä valaistus (60 %).

Hieman yli puolet vastaajista toivoi lehteen enemmän projektiesittelyjä. Yli 40 % vastaajista halusi lukea enemmän asia-aiheita, syvällistä tutkivaa journalismia sekä kommentteja ajankohtaisista asioista.

Painetun lehden ilmoitti säilyttävänsä 81 %. Painettu lehti oli myös selkeästi tärkein kanava sisältöjen seuraamiseen (96 %). Lehden sometilejä seurasi alle kymmenesosa vastaajista, ja lehden verkkosivuja käytti noin neljäsosa. Verkkosivuilla tärkeimpänä pidettiin vanhojen lehtien arkistoa (64 %).

Kyselyyn vastanneista 63 % oli sitä mieltä, että nykyiset painetun ja verkkolehden kanavat ja sisällöt olivat riittäviä. Uutiskirjeen kokisi kiinnostavaksi 27 %. Myös videot, runsaammat somesisällöt ja podcastit saivat kukin noin 10 %:n kannatuksen.

SAFAn painojulkaisuja on sopivasti

Kolme neljästä *ARKin* kyselyyn vastanneesta seurasi mieluiten painettuja julkaisuja, ja *au:n* kyselyyn vastanneista niitä suosi 88 %. Molemmissa joukoissa oltiin pääosin (noin 75 %) sitä mieltä, että SAFAn painojulkaisuja on tällä hetkellä sopiva määrä. Kymmenisen prosenttia kaikista vastaajista ilmoitti painojulkaisuja olevan liikaa. Pieni osa vastaajista myös koki, että julkaisujen sisällöissä oli päällekkäisyyksiä.

Suurin osa piti molempien lehtien ilmestymistiheyttä sopivana. Kummassakin kyselyjoukossa 15 % oli sitä mieltä, että ilmestymistiheyttä voisi harventaa.

Molempien kyselyiden vastaajien mielestä liiton painojulkaisujen selkeästi tärkein tehtävä oli kotimaisen arkkitehtuurin seuraaminen (yli 90 % vastaajista). *au:n* kyselyyn vastanneet arvostivat myös asiantuntijoiden ja ilmiöiden esittelyä (65 %), ja molemmissa lehdissä arvostettiin suomalaisen arkkitehtuurin kulttuurin ja keskustelujen tallentamista (*au* 61 %, *ARK* 60 %). *ARKin* kyselyyn vastanneet näkivät lisäksi tärkeänä kansainvälisen arkkitehtuurin seuraamisen (63 %).

Mette Turtola

Millaista sisältöä haluaisit seurata Arkkitehti-lehdestä?

Painetun *Arkkitehti*-lehden ilmoitti säilyttävänsä 81 %.

Safalainen, tervetuloa Vähä-Kiljavalle viettämään kesää!

Tule viettämään aurinkoinen kesäpäivä rannalla, hauska viikonloppu tai viikko vuokrattavissa huoneissa tai mökissä tai lähde harjujensuojeluohjelman piiriin kuuluvan alueen metsiin samoilemaan, sienestämään tai marjastamaan.

Vähä-Kiljava on kaikkien SAFAn jäsenten yhteinen kesänviettoalue Hyvinkäällä, kirkasvetisen Sääksjärven rannalla, kauniin harjuluonnon keskellä.

Mökki Aallossa on vielä vapaita viikkoja kesä- ja syyskuussa (alk. 235 euroa/vk). Majoitusrakennuksen sekä Kasinon huoneita voi vuokrata kesäkaudelle 30.9.2020 saakka. Esimerkiksi Kasinon alakerran sviitissä on lemmikit sallittu ja siinä on oma keittotila ja wc. Hinta alkaen 35 euroa/vrk.

Vähä-Kiljavalle pääsee helposti bussilla Kampin terminaalista Helsingistä, omalla autolla tai vaikka polkupyörällä.

Lisätietoa ja varauskalenteri:
www.safa.fi/jasenedut/vuokrattavat-kiinteistot/vaha-kiljava

Lisää kuvia Kiljavan Facebook-sivulta:
www.facebook.com/SAFAKiljava

Tilavaraukset ja tiedustelut:
SAFAn toimisto, Marja Mesilä
puh. 09 5844 4208, marja.mesila@safa.fi

SAFA hakee opiskelijavastaavaa

SAFA hakee opiskelijavastaavaksi innokasta ja oma-aloitteista arkkitehtiopiskelijaa tai vastavalmistunutta arkkitehtia. Opiskelijavastaavan tehtäviin kuuluu SAFAn opiskelijatoiminnan kehittäminen ja opiskelijoiden yhteyshenkilönä toimiminen SAFAn toimistossa.

Opiskelijavastaava käy esittelemässä SAFAa oppilaitoksissa sekä tekee tiivistä yhteistyötä kiltojen ja Opiskelija-SAFAn kanssa. Tehtävään kuuluu myös opiskelijoille suunnatun materiaalin tuottaminen sekä muun muassa vuotuisen AO-foorumin järjestäminen.

Tehtävän toteuttamiseen saa tukea niin SAFAn toimistolta kuin Akavan opiskelijavastaavien verkostolta. Kuukausittainen työaika on pääsääntöisesti 35 tuntia, mihin pyritään sisällyttämään yksi viikoittainen "vastaanottopäivä" SAFAn toimistolla. Edellä mainitun työajan lisäksi tehtävään kuuluu vuosittaisten opiskelijatapaamisten järjestäminen. Sopimus solmitaan vähintään vuoden ajaksi.

Tehtävän menestyksekäs hoitaminen vaatii hyviä viestintätaitoja, avointa mieltä sekä aloitekykyä.

Hakemukset on toimitettava **2.6.2020** mennessä.

Hakemukset ja lisätietoja:
Emma Savela, opiskelijavastaava
opiskelijavastaava@safa.fi, puh. 050 566 9922

SAFA

Pienoismallitoimisto HELIÖVAARA
www.jaakkoheliovaara.fi
050 4337 499
CNC-työstöt, 3D-tulostus

Arkkitehti-lehden päätoimittaja

Hakuaikaa jatkettu 26.5. saakka!

Arkkitehti on Suomen johtava arkkitehtuurilehti, jota Suomen Arkkitehtiliitto on julkaissut vuodesta 1903 lähtien. Lehti ilmestyy kuutena painettuna numerona vuodessa, ja sisältöä julkaistaan myös verkkosivuilla.

Haemme *Arkkitehti*-lehdelle näkemyksellistä uudistajaa, joka tuntee rakennustaidetta ja kaupunki- ja maisemasuunnittelua, seuraa tiiviisti alan ilmiöitä ja on kokenut kirjoittaja. Tehtävänä on toimittaa ja julkaista journalistisesti ja visuaalisesti laadukkaita, kiinnostusta herättäviä arkkitehtuurin alan sisältöjä niin painetussa kuin digitaalisessakin muodossa.

Edellytämme arkkitehdin tutkintoa, kielitaitoa ja hyviä vuorovaikutustaitoja, alan kehityksen ja kulttuurivirtausten tuntemusta sekä organisointikykyä. Hakijalta odotetaan monipuolisia kotimaisia ja kansainvälisiä verkostoja.

Päätoimittajan tehtävä on kokopäivätoiminen, ellei toisin sovita. Päätoimittaja aloittaa työnsä vuoden 2021 alussa. Tehtävään sisältyy vuoden 2021 lehtien sisältöjen alustavaa suunnittelua jo tämän vuoden puolella.

Kirjalliset hakemukset ansio- ja julkaisuluetteloineen sekä palkkatoivomuksineen on toimitettava **26.5.2020** mennessä osoitteella: puheenjohtaja Henna Helander, Suomen Arkkitehtiliitto, Malminkatu 30, 00100 Helsinki.

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA
Hallitus

Tiedustelut:
SAFAn puheenjohtaja Henna Helander
puh. 040 754 0932

ark

TAMPERE.
FINLAND

TULE TAMPEREEN TEKIJÄKSI!

Tampere on haluttu paikka asua ja kaupunki vastaa voimakkaaseen kasvuun kaavoittamalla kestävää kaupunkia mm. parhaillaan rakentuvan raitiotien reitin varrelle sekä täydentämällä keskustaa ja aluekeskuksia.

Kaupunkiympäristön suunnittelu/ Asemakaavoitus

Haemme kahta PROJEKTIARKKITEHTIA

Kiinnostavat kaupunkikehityshankkeet mm. Hiedanrannassa ja Tesomalla tai keskustan täydennysrakentaminen ja kärkihankkeet odottavat sinua!

Projektiarkkitehtina johdat vaativia ja laaja-alaisia suunnitteluhankkeita: tehtäviin kuuluu mm. asemakaavojen sekä selvitysten laatimista, ohjelmointia, konsulttitöiden tilaamista ja ohjaamista, viranomaisyhteistyötä sekä asiakaspalvelutehtäviä. Osallistut myös kaupunkirakenteen kehittymisen ohjaamiseen ja seurantaan. Lisäksi panostasi tarvitaan yksikön toiminnan kehittämiseen ja ylläpitämiseen.

Edellytämme kokemusta vaativien kaavoitusprojektien vetämisestä. Arvostamme hyviä yhteistyö- ja neuvottelutaitoja, tietoteknisiä valmiuksia sekä innovatiivista asennetta kaupunkisuunnittelun kehittämiseen. Tule mukaan innostuneeseen työyhteisöömme!

Lisätietoja: Asemakaavapäällikkö Elina Karppinen, puh. 040 800 4908

Hakuaika päättyy 8.6.2020

TAMPEREEN KAUPUNKI

Katso tarkemmat kuvaukset ja hakuohjeet:
www.tampere.fi/tyo

Savuton työpaikka

TULOSSA MYYNTIIN

ateljeetalo luonnontilaisessa niemennokassa Hämeenkyrön Jokisjärven suulla.
Yhteydenotot: Ritva Laurila 0400 337775.

https://goo.gl/maps/HVgKhWYAUWCK7zLNA

au arkkitehtiuutiset

Ilmestyminen: 12 numeroa vuodessa
Vuodesta 1947 | ISSN 0044-8915
Aikakauslehtien liiton jäsen
SAFAn, ATL:n ja SUM:n
uutis- ja tiedotuslehti
Paino: Grano Oy 2020

Julkaisija:
Suomen Arkkitehtiliitto –
Finlands Arkitektförbund ry SAFA
Malminkatu 30, 00100 Helsinki
puh. 09 584 448, fax 09 5844 4222
au@safa.fi, au.safa.fi, @au_uutiset

Toimitus:
Paula Huotelin, päätoimittaja (oto.)
paula.huotelin@safa.fi, 040 556 2827
Anne Haatainen, toimitussihteeri, ulkoasu
au@safa.fi, 040 169 2213
Riina Behl, avustaja
Päivi Virtanen, toimittaja

Lehtitilaukset ja osoitteenmuutokset:
Tilaajat: julkaisut@safa.fi
Jäsenet: jasenasiat@safa.fi

Ilmoitusmyynti:
Maria Ahoranta, 044 243 3519
Timo Lepistö, 044 534 9878
etunimi.sukunimi@saarsalo.fi

Aineiston sisäänjättö ja ilmestyminen:

Nro	*Ilmoitusaineisto	Ilmestyy
6–7|2020	1.6.	18.6.
8|2020	10.8.	27.8.
9|2020	7.9.	24.9.
10|2020	5.10.	22.10.
11|2020	2.11.	19.11.
12|2020	30.11.	17.2.

*(Ilmoitusvaraukset viikkoa ennen)

HUOM!
Kirjoitusten aikataulu sovittava toimitussihteerin kanssa.

TAMPERE. FINLAND

TULE TAMPEREEN TEKIJÄKSI!

Tampere on kasvava ja kehittyvä kaupunki, johon rakennetaan uutta ja vanhoja alueita otetaan uuteen käyttöön. Rakennusvalvonnassa tehtävämme on huolehtia kaupunkikuvasta ja -ympäristöstä, valvoa rakentamista ja ohjeistaa rakentajia. Käsittelemme rakentamiseen liittyvät luvat, teemme lupiin liittyvät katselmukset ja tarkastukset.

Kaupunkiympäristön suunnittelu/ Rakennusvalvonta

Haemme RAKENNUSTARKASTAJAA vakituiseen virkaan.

Rakennustarkastaja johtaa kaupunkiympäristön suunnittelun palveluryhmän rakennusvalvontayksikköä, jonka henkilöstömäärä on noin 30. Rakennustarkastaja vastaa yksikön toiminnan koordinoinnista, palveluprosessien asiakaslähtöisestä kehittämisestä, sekä maankäyttö- ja rakennuslaissa ja -asetuksessa sekä muissa säädöksissä rakennusvalvontaviranomaiselle määrättyjen tehtävien valmistelusta ja toimeenpanosta. Tehtävään kuuluu aktiivinen osallistuminen palvelualueen ja palveluryhmän yhteistyöhön ja kehityshankkeisiin.

Lisätietoja tehtävästä antaa suunnittelujohtaja Taru Hurme, puh. 040 806 2601 tai sähköpostitse etunimi.sukunimi@tampere.fi

Tule johtamaan innostunutta työyhteisöämme Tammerkosken äärelle ja ratikan linjoille.

Hakuaika päättyy 2.6.2020.

TAMPEREEN KAUPUNKI

Katso tarkemmat kuvaukset ja hakuohjeet:
www.tampere.fi/tyo

Savuton työpaikka

TILITOIMISTO A-PALVELU OY
Korkeavuorenkatu 43 D, 00130 HELSINKI
puh. +358 10 336 6030
tilitoimisto@apalvelu.fi

VUOKRATAAN
työtila arkkitehtitoimistosta Helsingin Munkkiniemestä
Marketta Järvi ◆ +358 40 7255251 ◆ m.jarvi@jarvim.fi

Haemme Kuopioon,

STUDIOPÄÄLLIKKÖÄ

johtamaan nuorta ja innostunutta 10 hengen arkkitehtuuri-studiotamme. Laadukas ympäristö, kestävä kehitys ja paikalliset toimeksiannot ovat toimintamme ydin – asiakas ja arkkitehtuuri edellä. Jos kaipaat innovatiiviseen rooliin, jossa asiakas- ja kehitystyö sekä ihmisten johtaminen yhdistyvät parhaimmillaan, niin liity mutkattomaan joukkoomme!

Lue lisää www.sweco.fi/ura ja hae paikkaa ma 15.6. mennessä.

Photo: Grønttorvet, Sweco Denmark. Client: FB Gruppen

Helsinki

Kaupunkiympäristö
helsinkirekry.fi

Tule tekemään merkityksellistä työtä Helsingin rakennusvalvontaan!
Haemme etelätiimiin vakituiseen virkasuhteeseen

Arkkitehtia (työavain KYMP-03-30-20)

Arkkitehdin tehtäviin kuuluvat korjaus- ja uudisrakentamista koskevien hankkeiden ohjaus ja lupakäsittely sekä toimiminen myös päättäjänä korjaus- ja uudisrakentamishankkeissa 3000 kem saakka. Tehtävä sisältää asiantuntijatyön lisäksi asiakaspalvelua. Työ vaikuttaa kaikille yhteisen kaupunkiympäristön laatuun. Tehtävässä edellytetään riittävää kokemusta rakennussuunnittelusta ja/tai muista rakennusvalvontatehtäviin perehdyttävistä töistä.

Tarjoamme monipuolisen perehdytyksen työhösi ja laaja-alaisen näkökulman rakentamiseen, erinomaisen mahdollisuuden ammatilliseen kehittymiseen sekä Helsingin kaupungin hyvät työsuhde-edut. Liity osaavaan, moniammatilliseen työyhteisöömme ja jätä hakemuksesi **maanantaina 25.5. klo 16** mennessä osoitteessa **www.helsinkirekry.fi**. Työavain ohjaa suoraan ilmoitukseen.

Helsingin kaupunki edistää henkilöstön yhdenvertaisuutta ja laaja-alaista tasa-arvoa.

Inspiroidu lasista.
SOLARLUX®
VITREA
www.vitrea.fi